

Leczo Bence
A falu összes férfia

ENUMERÁCIÓ

Az Előretolt Helyőrség Íráskodélnia dobútsorozata

Leczo Bence

A FALU ÖSSZES FÉRFIJA

Budapest, 2021

A könyv a Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft.
kiadásában jelenik meg,
az *Előretolt Helyőrség Íróakadémia* program keretén belül.

A kötet megjelenését támogatta
az Emberi Erőforrások Minisztériuma.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Lektorálta: Horváth László Imre
Szerkesztette: Nagy Koppány Zsolt

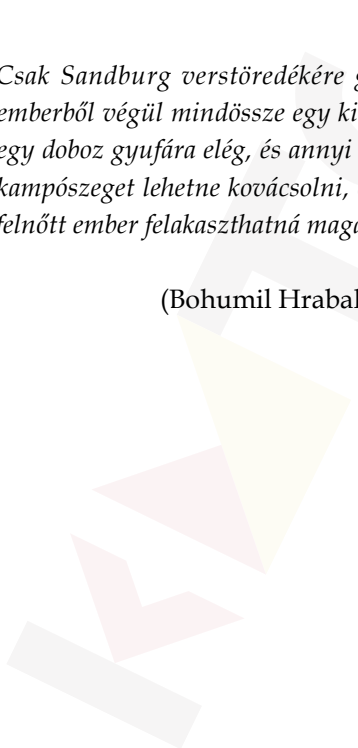
A szöveget gondozta: Luca Anna
Borító: Szentés Zágon
Nyomdai előkészítés: Leczo Bence

© Leczo Bence, 2021

© Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft., 2021

Minden jog fenntartva.

ISBN 978-615-5814-78-5

The background features several overlapping, semi-transparent geometric shapes. There is a light green triangle at the top, a yellow triangle below it, a pink triangle to the left of the yellow one, and a grey rectangle at the bottom left. These shapes are arranged in a way that they appear to be floating or layered behind the text.

Csak Sandburg verstöredékére gondoltam, hogy az emberből végül mindössze egy kis foszfor marad, ami egy doboz gyufára elég, és annyi vas, amennyiből egy kampószeget lehetne kovácsolni, olyat, amilyenre egy felnőtt ember felakaszthatná magát.

(Bohumil Hrabal: Gyöngéd barbárok)

RAGULEVES

Zsibbadt a bal karja. Mindig, mikor cigizett, vagy kifuladt, zsibogni kezdett, és csak egy órával később múlt el. Kellene pénz magánklinikára, gondolta. Eddig csak beutalókat, meg három hónapos várólistát kapott, majd áprilisban, mondták neki. Április késő. Ráadásul most még itt van Zsófi is, ellőtték a gerincét. Vagy a bordáját. A lényeg, hogy lebénult, a gyógyszerek sokba kerülnek, néha be sem adja neki, hogy tovább kitartsen. Olyankor álmában is nyöszörög a lány. Fáj neki. Vagy emlékszik, milyen volt járni. Nem olyan gyakoriak az iskolai lövöldözések, főleg itthon nem.

A bank nem ad hitelt. Már a harmadiknál próbálkozott, de nincs elég keresete a kölcsönhöz. Miután elutasítják, sétál egyet a Körúton. Nézi a kirakatokat, és mindig ugyanazon a bársonyestélyin ragad meg a szeme. Vörös, csipkés, ahogy kell. Már csak egy fekete álarc hiányzik hozzá, és mehet is a bálba.

Estére szokott hazakerülni. Enni ad Zsófinak, leül az ágya mellé, a lány olyanokat kérdez, hogy fog-e megint járni, és meddig kell még feküdnie, ő pedig nem

tud mit mondani. Amikor a gyógyszereknek köszönhetően elalszik, a nő leül a tévé elé. Néha rágyújt, de a cigi is drága. Ilyenkor zsibog igazán a bal karja.

Már-már rászánta magát, hogy elmenjen egy uzsorához. Az ad pénzt, de aztán mi lenne, ha nem tud fizetni? Eltörik az ő gerincét is? Vagy a Zsófiét még jobban? Bár egyre nagyobb nyűg ez a lány. Persze a temetés drága, meg a gyógyszerek is, a kecske, meg a káposzta is.

A negyedik bank sem ad. Nem így megy ez, ingatja a fejét a hivatalnok. És akkor hogy? Szerezzen rendes állást, úgy. Legyen fedezete. Amíg nincs, addig kölcsön sincs. Beviszi a lakbért Jánosnak. Ha csinálnak ezt-azt, akkor csak a felét kéri. Jól bírja az öreg, pedig már hetvenöt éves. Most nem kér semmit. Majd a következő hónapban, mondja. Kacsintana is, ha a fél arca nem lenne lebénulva egy agyvérzés miatt. Így a bal szeme állandóan könnyezik, csak hunyorogni tud vele, a kacsintás épp olyan nála, mint a pislogás. Kicsi szívemnek hívja.

Új gyógyszert visz Zsófinak. Főz is, krumplit, most az van, megsózza, együtt esznek. Megvárják, míg kihül, együtt meghámozzák, majd vesznek, ki mennyit akar. Levest is szokott főzni, a múltkor pénzt talált a Körúton a bank előtt. Akkor ragulevest főzött. Teleszórta tárkonnyal úgy, hogy csak azt az édeskés ízt lehetett érezni a levesen, de Zsófinak nagyon ízlett. Most, hogy csak a következő hónapban kell fizetnie, főz megint ragulevest. Meg vesz fagyit. Azt is nagyon szereti Zsófi.

A Körúton sok antikvárium előtt hevernek dobozokban százforintos könyvek. Nem áll meg nézelődni, hanem mikor hideg van, csak úgy taláломra elcsen egyet közülük. Általában ponyvát sikerül kifognia, de legutóbb egy puhafedeles, kép nélküli, görög mitológiát összefoglaló könyvet talált. Zsófi azóta azt olvassa. Azt mondta, hogy repülni akar, mint Ikarusz. Akkor nem is akar járni, csak repülhessen. Az anyja nem javította ki.

Egyik este bejelentették, támogatást kapnak az iskolai lövöldözés károsultjai. Sírni kezdett a tévé előtt. Tudta, hogy a gerinclövés sokat ér. Akkor lesz minden nap raguleves. Nem kell többször azt csinálni János-sal, és végre vehetnek egy lakást. Akkor hitelt is ad a bank. És minden rendbe jön.

Alig bírta kivárni, hogy folyósítsák az összeget. Előtte persze jöttek megnézni Zsófit, aki a biztosoknak Ariadnéról lelkendezett. Megállapították, hogy maradandó a károsodás, járni se fog, hamarosan utalnak. Meg milyen értelmes kislány. Legalább tud majd iskolába járni egy tolószékkel. Két hónap múlva megérkezett a pénz.

Először felkeresett egy bankautomatát, de nem vett ki semennyit, csak lekérdezte az egyenleget. Messzebb állt a géptől, és a bizonylatot nézte. Megszámolta a nullákat, aztán az egyest, elköltötte fejben sokszor, de tudta, be kellene fektetnie. Kivett ötvenezer forintot, berakta a pénzt a tárcájába, és megnyugodott. Legutóbb akkor érezte magát ennyire jól, mikor elvált Józsitól. Vagy előtte. Került egyet a Körúton. El akart sétálni a bankok előtt, hogy jól megnézze őket magának, bent

az ügyintézők arcát, és elmegy a henteshez, és vesz tárkonyt, meg csirkemellet, meg kukoricát, meg hagymát, és főz, főzni fog végre, és nem krumplit. Felkereste a bankokat, végig vigyorgott. A járókelők kitértek előle, megbolondult, gondolták.

Útközben meglátta a vörös ruhát. A bársonyt, az estélyit, a csipkését. Harmincöt éves, élnie kellene, bálba mennie. Drága pezsgőt inni, szipkából cigarettaezni. A harmadik bank után megint meglátta a ruhát. Bement, körülnézett, megnézte az árcédulát. Kár, hogy kivettem ötvenezret, gondolta. Végül kifordult az üzletből. A negyedik bank mellett azonban ennél olcsóbban függött a kirakatban a bársonyestélyi. Megvette. Nem ment be a henteshez.

Otthon felvette, a tükör előtt nézegette magát. Bement Zsófihoz, leült az ágy végébe, megkérdezte, hogyan fest. Szép vagy, anya, mondta. Hát neki is tetszik. Megígérte Zsófinak, hogy holnap ragulevest esznek, és elköltöznak hamarosan, pedig ezeket meglepetésnek szánta. Hogy majd egyszer behozza a kerekesszéket, beleülteti, és átmennek az új lakásukba. És ragulevest esznek. Meg bélszint, meg pezsgőt hozzá. Egy darabig, aztán befektet.

Bársonyruhában ment a henteshez. Megvette a csirkemellet, a kukoricát meg a tárkonyt. Tejszín volt otthon, megfőzte a ragulevest. Sok tárkonyt rakott bele, hogy olyan legyen, mint amikor ízlett Zsófinak. Szokd meg, kicsi szívem, mosolygott rá. Jánosnak bevitte a lakbért előre, majd mondta, hogy elköltözik. A férfi

láthatóan csalódott volt, bal szeme a szokásosnál is jobban könnyezett. Megvette az első szipkáját. Hazament, leült a konyhában, belerakta a cigarettát, és rágyújtott. Eldöntötte, hogy megtanul füstkarikát fújni. Még jobban zsibbadt a bal karja.

A SZÉNTELEP FELÉ

Mióta megnyitott a mozi egy kis sátorban a város főterén, a szerkesztőségbe tízesével érkeztek az élménybeszámolók, százasával pedig a felháborodott levelek. Amerikai filmeket vetítettek, meg magyart, németet is néha.

A felháborodott levelek után a szerkesztők összeszólalkoztak. Mennyi bűnt terjeszt a mozi, mondta Terpányi Ábel, aki csak azt a бүдös csempészdohányt szívta, az amerikai filmeket be sem kellene engedni az országba. A főszerkesztő, Tornynos Kázmér, aki élvezte a külföldi filmeket, azt mondta, a gyerekek meg tudják különböztetni a valóságot a mozitól, Ábel szerint az egész nagyon élethű, és könnyű belekeveredni. Mint a lepke meg a kínai mester. Sosem jutottak дülőre, Ábel kijött Dezsőfi Gyulához, megkérdezte, mit gondol a moziról. Gyula hümmögött, majd elmondta, ő szereti a mozgóképet, de azért bizonyára igaza van Ábelnek. A férfi ilyenkor is a бүдös dohányt szívta, és arról beszélt, ezekben a trafikokban mennyire rossz minden, ezeket is be kéne már tiltani az amerikai filmekkel

együtt. Gyula pár éve gyakornokként került az újsághoz, író akart lenni. Jól ment neki, beilleszkedett a társaságba, egyik nap azonban egy leadott cikke ismerős lett Tornyos Kázmérnak. Utánanézett, két bekezdést szó szerint vett át a Magyar Hírlapból. Ekkor kérte fel Gyulát titkársági segédnek.

Mikor végeznek a teendőikkel, a lap elment nyomdába, Kázmérral együtt szoktak zárni. Néha beülnek a Suachelibe, hogy igyanak egy sört. Gyula továbbra is cikkeket ír a lapnak, amiket a többi beérkezett levél közé csúsztat. Kázmérnak jólesik olvasnia az írásokat, de mindig görcsbe rándul a gyomra.

Hetente egyszer zárás után, mikor Kázmér hazamegy, Dezsőfi Gyula elindul a vasútállomás felé. Átkel a síneken, és a túloldalon álló széntelegen találkozik az egyik bakterrel, Józsival. Kap ezt-azt, kifizeti, majd felkeresi azokat az orgazdákat, akiket ismer. A szemet a henteshez viszi, a vasholmikat pedig a bolttulajdonos veszi meg. Haza is hord, főleg fát, amit a hálószobája egyik sarkában tárol növekvő halmokban. Korábban eldöntötte, majd fúr-farag, aztán nyit egy gyerekjáték-boltot. Mikor hullafáradtan hazaér, csak ránéz a lécekre, és elgondolkodik, vajon hogyan tudná felhasználni a sok fadarabot, a fára száradt kátránycseppek mozogtak-e, el fogják-e árasztani a padlót.

Ezen a héten nem vett semmit. Megkérdezte Józsit, tud-e finomfűrész és vésőt szerezni, a bakter azt mondta, jövő hétre meglesz. Gyula otthon újabb cikkbe kezdett. Úgy döntött, megírja élete tényfeltárását.

Vasutasok visszaéléseiről, orgazdaságról írt, hogyan lopják el a vasút tulajdonát, és hogyan szórják szét orgazdáknak a városban. Másnap a többi beérkezett közé rakta az elkészült cikket, várta, hogy Kázmér behívassa. Nem hívatta be. Otthon kiválogatta a legszebb fadarabokat. A kátrány elkezdte befogni a padlót, pár darab úgy a földhöz ragadt, Gyula inkább ott hagyta őket.

A kiválogatott fákat az ágy mellé tornyozta, éjjel eltakarták az utcai lámpa beszűrődő fényét. A szobeket egyesével nézte át, aztán leült az asztalhoz, játékokat tervezett. Kicsi kétfedeles repülőgépmoddelt vázolt, meg egy mozdonyt. Hosszan gondolkodott, hogyan lehetne elérni, hogy a kémény füstöljön. Tömjént kellene lopni valahonnan, vagy megkérdezni a Józsit, tud-e szerezni.

Mikor a megbeszélt napon odament, senki sem várta a széntelegen. Tíz perc téblábolás után két csendőr igazoltatta. Hosszasan nézték a papírjait, majd megkérték, hogy távozzon. Hazafelé betért a Suachelibe. Ott hallotta, hogy a vasutasok felét letartóztatták. Valaki feljelentést tett a városházán, hogy lopnak. Gyula megivott két sört, aztán hazaindult.

Másnap felmondott. Kázmér megköszönte, hogy részt vett a munkában, kezét fogtak, Gyula pedig távozott. Hazafelé betért a boltba, megkérdezte, árulnak-e fűrész, véső, meg csiszolókövet. Sokáig nézte az elé kirakott szerszámokat, mint aki hosszú évek szakértelmével vizslatja őket. Végül csak a smirglit vette meg.

Kora délután ért haza. Főzött egy teát, leült a székbe, egyik combján a leghosszabb falécet egyensúlyozta, megitta a teát, aztán nekilátott csiszolni. Estére csak a feléig jutott, úgy számolta, tíz szálla állt a tenyerébe. Túvel szedegette ki, aztán csak ült, és bámulta a néhol túlságosan lecsiszolt, néhol göcsörtösen hagyott fadarabot.

Másnap bement a városházára, az üzenőablákat böngészte. Építőmunkásokat kerestek csatornaásáshoz a körúton, Bánffyhoz olyan böllért, aki ismeri a halál vágás titkait, a Suachelibe csapost, aki nem fél senkitől, a vasútra pedig gyors észjárású váltóőröket. Gyula rögtön a forgalmi irodába ment, ott kiderült, mostanság huszonnégy órás beosztásokban dolgoznak, kevés az ember, de ünnepi bérezésen van mindenki. Megkapta az egyenruháját azzal, hogy másnap reggel hatkor kezd.

Otthon újra egy kupacba rakta a fadarabokat, az egész ott tornyosult az ágya mellett. Mikor aludni akart, nem mert háttal a rakásnak feküdni, félt, hogy rádől. Elalvás előtt a fák mintázatát bámulta, próbált nem törődni az egyre áthatóbb kátrányszaggal. Reggel időben az állomásra ért. A legtapasztaltabb bakter, Tornyos Imre mellé osztották be, aki harminc éve vasutas. Mondta a fiúknak, nem kellene elvenni a dolgozat, meglesz a böjtje, de nem hallgattak rá. Imre először megmutatta, hogyan kell rendben tartani az egyenruhát, nyakig begomboltatta Gyula mundaét, aztán elárulta a napszaknak megfelelő köszönést. Megmutatta, ho-

gyan kapcsolják le és fel a kocsikat, legtöbbször csak ki kell állni az őrházból, nézni az elhaladó vonatokat, megszámlolni, hány kocsi van rajtuk, aztán írásban átvenni az állomásfőnöknek. Ha váltót kell állítani, azt is írásba adják, csak oda kell menni, a súlynál áttolni a másik irányba. Ha vonat áll meg az állomáson, felírjuk a kocsiszámot, aztán mikor kihúzó, egyesével leszámloljuk, mondta.

Egész nap vonatokat számoltak, és a pálinkafőzésről beszélgettek. Gyula elmondta, gyerekjátékokat készít, meg akarja alkotni a füstölő vonatot. Másnap egyedül szolgált, huszonnégyezett, aztán egy nap pihenő jött, majd megint egynapos műszak. Mikor hazaért a szolgálatból, aludt egyet, majd nekiállt smirglizni a leceket. Szépen nőtt a halom a szoba másik felében, az omladozó rakásszörny egyre fogyott. Beszerzett ő is egy köpenyt, amit a hátára teríthetett, akárcsak Imre, mikor bemászik a kocsi alá, hogy ne legyen koszos az egyenruhája.

Két nappal később hat tehervonat állt az állomáson, baleset történt Szolnok előtt, az ő vonalukra tereltek. Gyula körbejárta mindegyiket, felírta a számokat, aztán ahogy ürült az állomás, nézte a kihúzó vonatokat, élvezte a fém csikordulását, és ahogy a kerekek ütemesen csattognak. Sötét volt, mire az utolsó tehervonat is elhaladt az őrbódé előtt. Gyula köpenyt terített magára, hogy kiálljon és tisztelegjen a brassói gyors vezérének, és megszámlolja a kocsikat. Hatalmas csattanás hallatszott az állomás másik vége felől.

Látta, hogy a mozdony orra befefűródött a földbe, körülötte fa- és fémdarabok, két meghajlott kocsisív. A géptestből előtörő füst ellepte az állomást. Előjöttek a vasutasok, körbeállták a kisiklott szerelvényt. Nagy baj nem történt, bár a mozdony egésze lelógott a sínről, nem robbant be a kazán, a kitörő gőz nem égette meg a mozdonyvezetőt, sem a baktert, csak a gépnek lett baja. Megpróbálták a két bent álló mozdonnal visszarángatni a sínekre, de ettől csak jobban keresztbe állt. A kocsikat kihúzták, a gyorsvonal utasait másik szerelvény vitte tovább, Gyulát felfüggesztették.

Otthon csak smirglizte a fadarabokat egész nap, ágya mellől elfogyott a rakás, elégedetten simogatta a leceket. Az erősödő kátrányszaggal nem törődött. Egy hét múlva küldönc ébresztette délután, várják a vasútállomáson. A főnök irodájában találkoztak. Kiderült, két teherkocsi maradt le az egyik vonatról az állomáson. Valaki leakasztotta őket, a síneken álltak egy szabad vágányon. A leadott írásokon a kocsiszám stimmel, így Gyula vétette el a számlálást, ezért elbocsátják.

A férfi pár percet kért, hogy összeszedje a holmiját. Elment az órházba, magára kapta a köpenyét, elbúcsúzott Imrétől, jó szerencsét kívánt. A szertár felé indult. Ötféle fűrészt szedett össze, két vésőt, egy könnyű kalapácsot. A szénteleg felé indult haza, útba ejtette a Suachelit. Fröccsöt kért, aztán pálinkákat. Kirakta maga elé a szerszámokat, eltervezte, melyikkel mit fog csinálni. A fűrészek éleit babrálta, aztán a vésőket nézte meg, ki is próbálta őket a Suacheli asztalán. Értelmet-

len ábrákat vésett bele, a monogramját kockázatosnak tartotta. Egy órával később indult haza.

Sötétben botorkált, úgy döntött, megnézi az épülő csatornát a körút helyén. Szépen felszedték a macskakövet, látszott, hol önti majd el víz az árkot. Gyula belegondolt, milyen lesz, mikor hajókáznak itt, mint Velencében, hogy andalognak majd a szerelmespárok. Elgondolkodott, talán inkább csónakot kellene építenie. Odébb még ásták az árkot, de itt, a körút másik oldalán csak a munkások tompa kiáltásait lehetett hallani, macskakövek egymásnak ütődését, néha patakopogást az úton.

A híd felé nézett. Közepén egy megrakott, kétlovas szekér haladt. A kocsis a lovak közé csapott, az állatok megszorították lépteiket. A szekér eltűnt a házak között, hogy az egyik külvárosi macskakőlerakathoz vigye az anyagot, ahonnan csak az nem fogja széthordani, aki nem akarja.

A RÓKA ÉS A HOLLÓ

A szél hordta a havat, az ágak hangos roppanással fagytak meg. A róka körvonalai sötéten derengtek, ahogy szaglászva nagyokat ugrált a hóban. Tavaly télen lefogyott, bundája lógott, elapadt a teje, a kicsinyeket kivitte az odú elé. Elaludt. Mikor felébredt, újra vadászni indult, de a kicsik már nem voltak sehol.

Tovább szimatolt. Csak a hideg levegő tisztaságát érezte, körbe-körbe ment, minden fa ugyanúgy nézett ki. Saját nyomait kezdte követni, de összezavarodott, végül egy tisztásra ért. A fa ágán egy holló ült, sajttal a csőrében. A róka a kopár ágak alatt nyüszített, a holló lejjebb szállt, és maga mellé tette a sajtot. Krárogott, mint aki fuldoklik, majd károgva elrepült, sajttal a szájában. A vörös folt még órákat kóborolt a hófödte tájban, kereste a csapást, valamit, amit elejthet, egy másik rókának is örült volna, nem tudta, mennyi teje van még.

Végül visszatért az odújába. Apró rókakölykök fogadták. Már alig várták, hogy az anyjuk megetesse őket. Amint lefeküdt, azonnal köré gyűltek. Ahogy az elsőt megfogta, kiserkent a vér a kölyök nyakán. Fogairól

lenyalta a nyelvével. Ült némán, miközben a kicsinyek sipítoztak, de a hangokat már rég nem hallotta. Egyik kölykét kapta fel a másik után, fogaival felhasította a védtelen hasakat. Feküdt az odúban, jóllakottan szundikált. Pár nap múlva az emlők körüli harapások is elkezdtek gyógyulni.

ISAK ISAKSSON ÉLETE

Megint elkésett, pedig már főpróbát tartottak. Isak Isaksson rettegett, hogy folyamatos és hosszas késései miatt elveszik tőle a szerepet. Madurillo második drámájában játszott, a Bolivarban, amivel az addig névtelen belize-i rendező híressé vált. A bemutató éjszakáján, a siker után a belmopani Nemzeti Színház előtti sétálóutcán egy kivilágítatlan kamion elgázolta Ricardo Madurillót. Isaksson dolga nem volt egyszerű, az olasz felmenőktől származó belize-i nemzeti hőst, Jorge Rendarezt kellett alakítania, aki az ország egyetlen, egyébként sikertelen forradalmában játszott nem túl jelentős szerepet. A forradalom főbb szereplői mind kubaiak, peruiak vagy bangladesiek voltak, Madurillo a belize-i őseposz megírására törekedett, így került a képbe Rendarez, a szabadságharcos erők alfőparancsnoka. Isak megcsömörlött svéd lelkének felüdülést jelentett végre egy olyan hőst játszania, amilyen XII. Károly óta nem járt Svédország földjén.

A karakter megformálása közben gyakran jutott eszébe a gyerekkora. Mikor a fémmászóka tetején állt,

olyan lehetett, mint Rendarez. Támadást vezényelt, visszavonta a csapatait, vagy kivégzéseket rendelt el. Boldogan gondolt vissza ezekre az időkre, a középiskolára is úgy emlékezett, mint az utolsó évekre, amikor igazán élt. Venezuela-térképeket rajzolgatott mindenhova, iskolájában, az Arvid Arvidsson Gimnáziumban megalapította a pánamerikai kört, az amerikaiaknak és kanadaiaknak megtiltotta a belépést. Három tagja is volt, egyikük Perut, Isak Isaksson Venezuelát, egy barátja, Mohamed Mohamedsson pedig a független Patagóniát képviselte, Patagónia nem Brazília! felkiáltással. Olvasott az ott élő feketelábú indiánokról, akik lovon nyargálnak végig a minden összeleégő pampákon, emiatt a lábuk és a lovuk kormos lesz, már-már fekete. Mohamed Mohamedsson nem volt az a szőke fiú, emiatt tudott azonosulni a feketelábú, azóta felszámolt életvitelű indiánokkal. Választhatta volna a baszkokat vagy az eszkimókat is, de Baszkföldről nem tudta, hol van, az eszkimók pedig egy Svédországnál is hidegebb helyen laknak.

Mohamed Mohamedsson egészen a főiskoláig elkíserte Isak Isakssont, együtt döntötték el, hogy tanárok lesznek, spanyolt és svédet fognak tanítani, hogy mikor végre eljön Venezuela és Patagónia ideje, segíteni tudják a rebelliseket. Együtt döntöttek úgy minden második nap, hogy most nem mennek be órára, mert korán van, az egyetem messze található a kollégiumtól, ráadásul hidegek a svéd telek. Az első félév után jöttek el, hogy másutt folytassák tanulmányaikat.

Isak Isaksson rádöbbsen, hogy nem is szeretne annyira tanítani, a spanyol nehéz nyelv, Mohamed Mohamedsson pedig ráeszmélt, hogy a feketelábú indiánok nem akarnak felkelni, néhány rezervátumuk van még Patagónia hideg pampáin, és ez nekik tökéletesen megfelel. Elvágtyak Stockholmból, Mohamed Mohamedsson kitalálta, hogy falvakban működnek a főiskolák kihelyezett részei, érdemes lenne azokat felkutatni, halászhathának kedvükre, a Balti-tenger halai igazán finomak, s az még csak nem is tisztátalan. Isak Isaksson levelet írt az Alfred Alfredsson Tanárképző Főiskolának, amelyiknek kihelyezett kara volt Björningben, és a William Színészképző Fakultásnak Tördenholba. Több főiskola nevére nem emlékezett. Az Alfred Alfredssonra nem vették fel, de a William Színészképző Fakultástól pozitív választ kapott. Tördenholban félig üres a kollégium, megnyugtatták Isak Isakssont, a közelben több tó is van, a tenger kétnapi járóföldre. Mohamed Mohamedsson nem lelkesedett az ötletért. Kitalálta, hogy Dél-Amerikába utazik segíteni, megmutatja a patagónoknak, hogy a tüzes víznél jobb a kaszinónyitás, abból bevételük is van, forduljanak meg a dolgok, mert úgy illik, ha az élet körbeforog. Titokban remélte, hogy megtalálja a gyökereit. Apja harminc éve vándorolt be az országba, egy cég középvezetőjeként dolgozott, a család átlagon felüli életszínvonalon élt. Mikor Mohamed Mohamedsson elmondta apjának, Mohamednek a tervét, a férfi dühös lett, és beíratta gyerekeit a Justaf Justafsson Jogi Egyetemre Stockholmba.

Öt évvel később Mohamed Mohamedsson ügyvéd lett, és apja cégénél kapott állást. Kilencvenhárom éves korában halt meg szívrohamban. Végül soha nem jutott el Patagóniába, ezért a patagónok soha nem nyitottak kaszinót.

Isak Isaksson szomorúan indult el, kétnapos vonatkozás után el is érte a festői Tördenholt. A város két tó közé ékelődött, mintha a habok bármelyik pillanatban elnyelhetnék a szélén álló házakat. A nagyobbik tavat Hjalmarnak, a kisebbet Rasmusnak hívták, a germán mitológia két jelentéktelen istene után. Egyikük tüzet lopott a másikuk kovácsműhelyébe, azonban ráfázta, Odin megbüntette őket. Tördenhol lakosai a mai napig büszkéek rá, hogy egyedül náluk él a Hjalmar-Rasmus-kultusz.

A főiskolai évek jól teltek, Isak Isaksson megismerkedett a svéd drámaírás nagyjával, a mitológia jelentős jeleneteivel és pár epizóddal Hjalmar és Rasmus életéből. Életében először boldog volt. Vizsgadarabja az egyéb kultúrák volt, azon belül a román nemzeti harc.

Tanulmányai során ismerkedett meg Helga Tildesdottirral, és azonnal szerelmes lett. Isak Isaksson mesélt neki a patagónokról, a kaszinókról, tüzes lábokról, leégett lovokról, a tüzes vízről, s arról, hogy milyen lehet nekik a rezervátumban. Eldöntötték, hogy egyszer megnézik a patagónokat. A színészképzés végén Isak Isaksson elvette Helga Tildesdottirt. Az északi Tördenholban esküdtek, hjalmari szertartás szerint.

Végül ott is telepedtek le, és a William Színművészeti Fakultás tanárai lettek. Három év múlva az iskola bezárt, mert az állami szervek rájöttek, hogy törvényileg tiltott kis méretű kihelyezett képzéseket működtetni, így mindenféle kirendeltséget és független intézményt bezártak, elősegítendő a Stockholm-központú belföldi népvándorlást. Isak Isaksson és Helga Tildesdottir Stockholmba költöztek. Vittek magukkal egy palackban vizet a Hjalmarból, egy kisebb palackban pedig a Rasmusból, otthon a komód tetejére rakták. Mindketten állást kaptak a stockholmi Svante Torsson Nemzeti Színházban, Isak Isaksson kezdetben statiszta volt, majd mellékszereplő, végül pedig megkapta élete szerepét Madurillo őseposzában. Közben Helga Tildersdottir díszlettervező lett. A főszerep után reménykedtek, hogy visszaköltözhetnek Tördenholba. Isak Isaksson látta, ahogy a Hjalmar mellé telepednek le, gyerekeik majd ott fognak játszani, és követni fogják a Hjalmar-Rasmus-kultuszt.

Ezekre gondolt Isak Isaksson, miközben beért a színpadra. Meghallgatta a rendező, Gustav Gustavsson siralmait, hogy nem dolgoznak többé együtt, és egyébként is, Rendarez sohasem késett el sehonnan, kivéve a kivégzését, mikor három guayanai katonának kellett elővonszolni a cellából, és bár útközben puskatussal agyonverték, azért odakötötték az oszlophoz, mire Marinetti, a kivégzőtiszt az utolsó szó elmaradása után tüzet vezényelt. Nem tudta, hogy az már korábban elhangzott, a végzetes ütés előtt. Hogy mit mondott

Rendarez, senki nem tudja, hiszen a guayanai katonák rendszerint üvöltenek ütlegetés közben. Isak Isaksson megérkezett, végre elkezdhatték a próbát. Éppen a katartikus monológ felé tartottak, amikor Rendarez a Bolívar-szobor előtt mintegy húsz percig pocskondiázza az amúgy közelben lévő guayanai erőket. Ekkor történt a baj, de ő ebből semmit nem érzékelt. Csak kollégái, és a rendező, Gustav Gustavsson látták, hogy az éppen lezuhanó kétszáz kilós díszletelem Isak Isaksson gerincével együtt ígéretes színészi karrierjét is kettétöri.

ÍGY RABOLT EL A FEKETE EMBER

Reggel elindultam sétálni, ki a folyópartra, ahogy szoktam. Sárgán virított a táj, meleg augusztus, jó kis búzaföldek. Felüdített a hűs szellő. Mentem, mentem, erre látom, hogy száll fel a füst. Odanézek, valaki ül egy csónak mellett a parton, tűz is van, az füstöl, az alak meg integet felém. Ilyen beesett arcú, sovány fekete fickó volt. Szerecsen vagy mi. Odamentem hozzá, hellyel kínált. Mondta, hogy leve-se már nincs, meg nem is szokott ő enni olyan gyakran. Beszélgettünk az életéről, elmeséltem neki, mit is csinálok. Mikor eluntuk a dolgot, azt mondta, játsszunk valamit. S hogy van-e nálam pénz. Hirtelen azt gondoltam, ez a rossz-arcú szerecsen megöl itt, elás a homokba, senki nem fogja megmondani, hogy valaha is éltem. Erőt vettem magamon, néztem is, hogy ha verekedés adódna, hát megverem én, olyan kis szikár. Mondta, hogy nime-zünk, én meg lestem rá, aztán azzal jött, vegyek elő tizenhat pénzérmét. Előszedtem a garasokat, nem lopsz meg, te szerecsen fattyú, gondoltam. Vagy ha elinal-nál vele, hát vidd, semmit nem ér. Mondta, tegyem le

őket a homokba, de az egyik sorban hét érme legyen, a következőben öt, aztán három, végül egy. Leraktam a pénzeket, azt mondja, most játszunk. Amikor ki-mondta, jött egy madár az égből, olyan szénfekete volt, mint ez az ember, rászállt a vállára, elkezdte nézni, ahogy játszunk. Azt mondta az ember, hogy akinek egy marad, az veszít, én meg szedjek el tetszőleges sorból bármennyit. Felkaptam a leghosszabb sort, mind a hetet, gyorsan zsebre is vágtam, hogy el ne tudjon inálni. Erre elvett egyet abból a sorból, amiben öt garas van, majd elem dobta az érmét. Felkaptam az egész sort. Ugyanezt csinálta az utolsó előtti sorral is, én meg felkaptam a maradékot. Ketten néztük az utolsó érmét, még a varjú is csak pislogott, én is, hogy mi van, erre kezébe vette a pénzérmét, rám mosolygott, és azt mondta, ezt elrakja, mert ez neki a jussa, és hogy most aztán ideje indulnunk. Kérdeztem, hová mennék én veled, te fekete ember, de nem válaszolt, igazgatta a csónakot, a varjú megint rászállt a vállára, láttam én már ilyet. Jött egy nagyobb hullám, megemelte a csónakot, elindult lefelé a folyón. Erre megfogta a szerecsen, majd mondta, szálljunk be, ez itt ennyi volt. Én nem akartam beszállni, mert már biztos voltam benne, hogy belefojt a vízbe, de a lábaim nem engedelmeskedtek. Szépen beültem a csónakba, amiben a holló meg a szerecsen ült, aztán elkezdett evezni. Kérdezgetett, hogy elégedett vagyok-e, meg boldog voltam-e. Így rabolt hát el a fekete ember, uraim.

A GRAMOFON

Rövid ideig szellőztettem, de a szél ilyenkor behordta a havat. Becsuktam az ablakot, kis gúlát raktam a kályhában, elegyengettem a kis darabokat alulra, betuszkoltam közé egy újságpapírt. Összedőlt a piramis, de sikerült begyújtanom. Elővettem a pipát, száraz dohányt tömködtem bele, és rágyújtottam. A kandalló mellett pöfékeltem, a pipa melegítette a kezemet. Oda húztam egy széket, és bámultam a lángok falra vetett képét. Kezem ütemesen kocogott a combomon, jó tíz perc múlva tűnt fel, hogy azt a Purcell-darabot dobom. Mikor végeztem, kipöcögtem a szenet, leszedtem a csutorát, és átdugtam rajta a megfeketedett tisztítópalcát. Odakint süvített a szél. Lefeküdtem az ágyra.

Reggel még mindig szakadt a hó. A kandallóban semmi nem parázslott, sálat tekertem a nyakamra, felvettem a hosszú, fekete posztókabátot, és leültem az íróasztalon fekvő üres kottalapok elé. Csak a Purcell-darab jutott eszembe. Elraktam a papírokat, és elindultam a zeneiskolába. Többen vártuk a villamost a megállóban, az utóbbi időben nem lehetett tudni, jön-e.

Pár napja épp itt ütött el egy süketnéma cigánygyereket, egy jó darabon vértől piroslott a hó. Akkor sokan beszéltek, hogy kellett nekünk ez a villamos, hogy mi volt a baj a lassan csoszogó kávédarálóval. Sanyinak hívták a fiút, egy hibája volt, hogy nem hallotta a közeledő járművet. Arról beszéltek, hogy a villamosvezetőt hibáztatják.

A kalauz épp a tűzre tett, mikor felszálltunk. Csak biccentett felénk, majd leült a kályha mellé, és csendben bámult ki az ablakon. A folyó felől a szél hús levegőt hozott. A tanáriban rendezgetni kezdtem a kottákat, a rengeteg Bach közé becsempésztem egy Sztravinszkijt is. Egyszer csak kopogtak. Peterdy titkárnője volt, mondta, hogy az igazgató úr vár. Megigazítottam a ruhámat, és követtem. Peterdy Jenő hellyel kínálta, megkérdezte, rágyújtok-e, arról kezdett beszélni, hogy igen, ez a Sztravinszkij valóban istentelen pogány, de ebben a Purcellben van valami ősi, de nem, sajnos nincs lehetőség arra, hogy oktassuk. Azt mondta, nem vagyunk mi Nemzeti Zenede, június van, és fűteni kell, nem így számoltak. A kormánytól több segítséget nem várhatunk. Hogy rézfúvós szakot nyitni nem csak úgy van, kell a felszerelés, nem elég egy vadászkürt, és hogy igen tetszik neki a darab, a Gyászinduló, de meghallgatni ugyan nem tudta, mert a múlt héten vettek újabb kandallókat, zálogosítani kellett az iskola gramofonját.

Délután végigjártam a zálogházakat. A szakadó hó ellenére a Herman és fia előtt tömeg verődött öz-

sze, egy kikiáltó pedig a fondorlatos csalásról beszélt, hogy a semmiből létrejön a hang és a zene, és ember sem kell hozzá, nézzék meg a csodálatos gramofont. Mit nézzék, hallgassák, tette hozzá, a tömegben pedig kacagtak. Egy ezüst húszkrajcárost kértek, hogy az ember bemenjen, és egy percig hallgassa a recsegő-ropogó készüléket. A kirakaton keresztül látszott, hogy ez az az eszköz, amit Peterdy pár éve vásárolt az iskola és a saját pénzén. Akkor úgy érvelt, hogy haladni kell a korral, és ez a jövő.

Este Ottóval találkoztam a Suacheliben. Kiöltözve érkezett, jobban, mint máskor. Kiderült, hogy egy tárgyaláson járt, mert megfenyegette egy páciensét, hogy kiveri a fogait, ha nem hajlandó fizetni neki a kezelésért, a bíróság meg igazat adott neki, azt mondták, továbbra is az ő tulajdonában állnak a fogak. Én meg meséltem Sztravinszkijről, Purcellről, a fűtésről és a gramofonról. És a zálogházról meg a húszkrajcárosról. Ottó nagyon szerette volna, ha betörünk a zálogházba, és visszalopjuk a gramofont.

Éjjel tántorogtam haza, többször is felbuktam a hóban. Dermesztő hideg volt otthon, de nem gyújtottam be. Magamra húztam minden takarómat, és megpróbáltam aludni. Pirkadt, mikor arra keltem, hogy vacogok. Remegő kézzel raktam össze a piramist, begyújtottam, a kályha mellé kucorodtam. Az egyre forróbb vaskereten a körmömmel ütöttem a ritmust, és vártam, hogy kicsit megmelegedjen a víz a lábosban. Elfogyott a pipadohányom.

Bejártam, és tanítottam, utána pedig mindennap el-sétáltam a Herman és fia előtt, bámultam a tömeget, zsebemben egy húszkrajcárost pörgettem, de végül sosem mentem be. Kívülre nem hallatszott semmi a fonográfból. Zárásig a környéken maradtam, mikor elkezdtem dideregni, sietve körbesétáltam a háztömböt. Reggelente már két kabátban indultam el otthonról.

Este csak feküdtem, és néztem a kályha fényét, amíg el nem sötétedett. Hajnalban aludtam csak el. Éjfél körül sétálni indultam. Mindig Hermanék felé gyalogoltam, éjjel is megnéztem a gramofont, megkerültem a háztömböt, és hazamentem. Ennyi idő alatt rendesen átfagytam, otthon újraépítettem a piramist, és egy könyvet olvastam.

Másnap nem mentem haza a szokásos éjjeli sétám után, csak kerülgettem Hermanék háztömbjét. Aztán a másik irányba. Senki nem járt az utcákon, csak a szél hordta a havat. Éjjel három körül törtem be a Herman és fia kirakatát. Azonnal megszólalt a riasztó, a süvítő szélben azonban ócska berregésnek hangzott. Felkaptam a gramofont, és rohanni kezdtem. Lihegve értem a zeneiskolához, a kulcsaimmal jutottam be. Az igazgató asztalára tettem az eszközt, a saját irodámban a földön feküdtem le. Pirkadatig nem aludtam el, a plafoon bámultam az utcai lámpák táncoló fényét, ahogy küzdenek a hóviharral. Reggel hétkor – mielőtt bárki beért volna – aláírtam a jelenléti ívet, és beültem a helyemre. Megint elővettem a kottalapokat, rendezgettem. Rengeteg vizet ittam, egy húzásra ürítettem ki

a poharat, aztán bámultam az üveget. A szám sárga foltot hagyott a szélén, hiába törölgettem a zsebkezdőmmel, az is elsárgult. Tíz körül elmentem Papphoz, a fővárosi lemezgyáros Papp József testvéréhez. Kérdeztem tőle, hogy el tudná-e intézni hitelbe, hogy Purcell egy darabját, a Gyászindulót játsszák fel nekem lemezre, nem kell sietni, és a pénzzel sem fogok elmaradni, csak most kell egy kis idő, amíg összeszedem. Azt mondta, elintézi.

Este Ottóval újra beültünk a Suachelibe. Arról beszélt, hogy a posta nem érkezett meg, mert a pontonhidakat elbontották, félő volt, hogy letarolja a jég, a katonák meg csónakkal akarták áthozni a szerencsétlen postást, csakhogy a Sárvíz felénél befagytak, se előre, se hátra. A vízimolnárok vették észre őket, akik szedték ki a malomkövet a hajómalomból. A tűzoltók próbálták bejutni, de nem ment nekik, mondták a vízimolnárok, hogy bemásznak, csak adjanak létrát. Két molnár el is kezdett négykézláb egyensúlyozni a jégen, maguk előtt tolták a létrát, elmásztak rajta egy biztos pontig, ott meg újra helyre rakták. Egyikük egyszer elvétette a lépést, és a jég alá került. Egy darabig hallottak kiáltozni, aztán elcsendesedett. A másik beért a csónakhoz, egyszer csak kiabálni kezdett, hogy megfagytak, megfagytak. Elkezdett volna visszamászni, de a létra végében kettétört a jégtábla, a molnár meg becsúszott, feje fölött összezáródtak a táblák. A csónak még ott van befagyva, pár nap múlva összetöri a jég. Pénz is volt ott, a csendőrök lezárták mindkét partot,

nehogy valaki bemásszon. Elmondtam neki a gramofont, hogy törtem be Hermanhoz, és hogy megrendeltem a lemezt. Azt mondta, kifizeti nekem, ha nem engedné a Papp, olyan kis sóher ember, biztos kamatot kér majd rá.

Korán hazaértem, szellőztettem, és begyújtottam. Néztem, hogy olvad el a hó a padlón, aztán feltakarítottam. Feltöröltem a nedves hamut a földről, végigtörölgettem a könyveimet. Pipáztam, megpróbáltam karikát fújni. Addig tátottam a számat, míg be nem görcsölt az állam. Elejtettem a pipát, a hamu kiszóródott, a csutora vége pedig letört. A kazánt kitisztítottam, a letört darabot meg a tűzre dobtam.

Tíz körül ébredtem, rögtön elindultam a zeneiskolába. Útba ejtettem Hermant, hogy lássam, hogyan halad a káreltakarítás. Újra beüvegezték, épp a riasztót cserélték, közelebb mentem. Hát láttam, hogy ott a még friss és tiszta üveg mögött ül a gramofon egy asztalon. Csak ledobtam a kabátomat az irodában, és kértem, fogadjon Peterdy. Előadtam neki, hogy betörést történt, és meg kellene vizsgáztatni a zárat, meg bizonyára valami eltűnt tőlünk, és rendben van-e a leltár. Azt mondta, hogy nem tűnt el semmi, a tolvaj pedig nem lopott, hanem hozott valamit, a gramofont, ő azonban visszavitte, mert a becsület ezt mondja. Elmondtam neki, hogy ezzel átvert, és csak Purcellt akarja kisemmizni. Csendben végighallgatott, bólintott egyet, majd hazaküldött. Azt mondta, jót tesz egy kis pihenő, egy hét múlva jelentkezzem nála.

Kiséáltam az utcára. Arcomba vágott a hó. Egyre nagyobb halmokban tornyosult mindenfelé. Elmentem Papphoz, beálltam a pulthoz, de csak nem jött elő. Csengettem, erre megjelent teljes feketében, vörös szemekkel. Elkezdtem szabadkozni, mondom neki, hogy nem kell annyira az a Purcell, nem sürgős már, majd egy fél év múlva, addig meg a pénzt is előkerítem. Azt mondta, hogy se fél év múlva, se húsz év múlva, a bátyja meghalt, épp keverte ki a viaszt, ami a hengerekhez kell, mert azokkal is foglalkozott, és egyszer csak berobbant, pedig mennyi megrendelése volt, és kiégett a műhelye, még a kis cigánygyerekek, akik oda jártak melegegni, azok is megégtek rendesen, csupa viasz volt mindegyik. Végighallgattam, aztán kijöttem az üzletből. Beültem a Suachelibe, rendeltem pár grogot, és a kottáimat nézegettem. Elindultam, végigdülöngéltem a belvároson, és megpróbáltam bedobni Herman ablakát, mert megint sorok álltak ott, hogy hallják a zenét. A kő egy kongással pattant le a kirakatról, mindenki rám nézett, Herman is kijött, hogy mi történik, kiáltott, hogy biztonsági üveg. Csak rohantam, míg bele nem eszem egy hóbuckába. Csendőrök szedtek ki, ott volt a Herman is, bevittek, kérdeztettek, mit csináltam, van-e közöm a betöréshez, és egyáltalán miért vagyok részeg. Elmondtam nekik mindent, csak a gramofont nem, mondták, hogy jó, búsnak lenni még szabad, de holnap reggelig a priccsen alszom. Rettenetesen hideg volt a cellában, a folyosó végén lobogott egy kandalló, akörül aludtak a csendőrök,

néhány még vacogott is álmában. Reggel kiengedtek, otthon levertem a jeget a dézsá tetejéről, és begyújtottam a kandallót. Csak ott tudtam kucorogni, annyira hideg volt, a falak kihültek, előszedtem a szénét, hogy most az kell, volt még egy zsákkal. Izzott a kandalló rácsa, egészen rózsaszín lett, de a falak csak nem melegedtek át.

Reggel a fogorvosi rendelőbe mentem. Ottó egy beteget fogát húzta, mikor megérkeztem. Mondtam, hogy beszélünk kell, leültetett a váróban, és mikor végzett a húzással, behívott. Elmondtam neki, mi történt. Javasolta, hogy beszéljek azonnal Peterdyvel, kérjek bocsánatot, és biztosítsam arról, hogy félreértés történt.

Másnap bementem az igazgatóhoz. Könyörögtem neki, mondtam, hogy félreértés volt. Hellyel kínált. Elővett egy pecsétetes papírt, és megkérdezte, megvan-e még a vadászkürtöm. Mondtam, hogy meg, de ha megint csúfolkodni akar, inkább ne tegye, nincs jó kedvem. Azt mondta, szó sincs róla, csak jött ez a levél, hogy a király parancsára minden zeneiskola köteles rézfúvós szakosztályt nyitni, mert ezek hangja hallatszik csak ebben a nyüves szélben, és fél év múlva eredmény kell, úgyhogy felutazom vele Budapestre, és kiválasztjuk azokat az eszközöket, amikre szükség van, hogy beindítsuk a képzést, és én leszek a vezetője. Megöleltem azt az embert, hálálkodtam neki, Peterdy, hát végre lesz Purcell, és minden rendbe jön. Azt mondta, szedelőzködjek, ha az időjárás engedi, másnap reggel nyolckor találkozunk az iskolában, és útra kelünk.

Azonnal Ottóhoz siettem. Hazaküldte a várakozókat, és beültünk a Suachelibe. Elmeséltem, hogy mi történt, hogy a király nemcsak jó uralkodó, de remek ízlése is van, és holnap megyünk Budapestre beszerezni a szükségeset. Csak ittuk, meg ittuk a grogokat. Közben Ottó arról mesélt, hogy Angliában lefedik üvegburával a főtereket, és hatalmas, két-három emelet magas generátorokat, hőfejlesztőket építenek vasból, ami felmelegíti ezeket a tereket, mert a házakat már nem tudják kifűteni a szigeten. Meg hogy tegnap az egyik molnár hajóalmának a felét leszakította egy jégtömb, ő pedig magára gyűjtötte a maradékot, és bennégett. Messziről úgy tetszett, mintha csak a nap menne le.

MID TÖRT EL, KISKUTYA?

Ezek a rózsák szúrnak. A kékek nem annyira, mint a feketék, de a vörösek nagyon. Emlékszem a sorrendre, de most mind fekete. És ha a levéltetű betegséget terjeszt? Bár lenne itt fikusz. Valaha olvastam egy könyvet, amiben cigit nyomtak el a növényen. Olajfa, ciprusfa, egérfarkfű. Van belőle vagy tíz. Kicsi ez a hely. Mentem volna ki zárás előtt, nem jár a takarító. Félttem, rossz lesz a sötétben, de megnyugtat az apró levelek susogása. Mintha fújna a szél. A galérián nincs semmi érdekes, cserepek, virágföld felhalmozva, meg kis szerzőszámok. A biztonság kedvéért megfogtam egyet, azt, amelyik a legveszélyesebben néz ki. Ásóka. Vagy az is virág? Valahol hallottam. Kihúszom reggelig, jönnek nyitni, mehetek.

A páfrányok a sarokban kucorognak. Valami mozog mögöttem. Nem látok, és nincs nálam tűz. Áram sincs, könnyű lenne úgy. Odakapok a sötétbe, semmi. Hátam mögött érzem a szellőt, megfordulok, a levegőbe kapok, lerepülnek a cserepek, hátrahuppanok a páfrányokra. Csordogál valami a nyakamon, letörlöm,

megnyalom, hátha vér, nem, csak víz. Elsuhan valami mellettem, megyek tovább, kapkodok, leverek mindent, törik a kerámia. Mi között fogsz süvíteni, ha semmi nem marad? Kapkodok, elkapok valamit. Csak egy légy. Vagy egy földrög. Nekimegyek egy doboznak, tapogatom, műanyag. Megnézem, villanyszekrény, feltolom a biztosítékot, kattintom a lámpát. Mocskos a hely, pénztárgép a földön, az apró kiszóródott, a virágok is a földön, a kék rózsák, a feketék, a vörösek, a kis olajfák, az egérfarkfüvek. Az egyik törött cserép alatt nyüszít valami, harcra készen tartom az ásót, megemelem a darabot, egy kiskutya. Ronda egy dög, de aranyos, megsimogatom, nyafog, nem mozog a lába, állni se tud, mid tört el, kiskutya? Fekete a szőre, szeme vöröses, liheg kicsit, aztán csak tátva marad a szája. Beleteszem a virágcserépbe, földet szórok rá, eltemetem. Mit ültessek a sírodra, kiskutya?

Körülnézek, dúlásnyomok. Átnézem a polcokat, kaspók, cserepek, föld és ládák. Belenézek a ládákba, szép virágok. Leveszem a fadobozt, mögötte ablak van. Megpróbálom betörni, emelem az ásót, nem törik be. Nem dereng mögötte semmi, sötét éjszaka van, bent se jobb, mint kint, de legalább látok egy kicsit. Hosszan bámulom az arcomat az ablakban, jó ez tükörnek is, másra sem használhatták. Az eladónő biztos csúnyának tartja magát, nem néz bele soha, szétveri a tükröket. Mint a mesék gonosz boszorkái, azért a sok növény, főz valamit, kell lennie egy pincének valahol, ahol feláldozza a gyerekeket, hogy szépségért alkudozzon.

Nem jár sikerrel, cserébe nyereséges a bolt. Felszedek mindent a földről, szétrúgom a rögöket, nem találok semmit.

A padlóra tapasztom a kezem, nézem, hol fut egy titkos vezeték, egy repedés, ha fel nem megy, kint meg nincs semmi, akkor lefele, de nem, elrejtette a banya. Végre egy nyílás, alányomom a körmöm, próbálom húzni, letörök, ordítok, kurva faszba, üvöltöm, de nem vérzik. Nézem a körömágyat, rózsaszínen bámul vissza a hús. Rátekerek egy rongyot, előveszem az ásókát, nekiesek a repedésnek, nem mozdul, meg se remeg, nem fogok itt megrohadni. Nekifeszülök, török az ásóka, a földre esek. Csak a nyele jött le, a vastrész a repedésben, rúgom, kattan egyet, jól beszorult. Húzom, húzom a vasat, hideg, nem akar felmelegedni. Megnézem a tarkóm, a homlokom, egy tagom se meleg, nem is hideg. Végül megrázkódik az egész, moccan, fel tudom húzni.

Lent sötét van, kis fény szivárog fentről. Mintha lépcső kezdődne, dereng valami odalent, nem tudom, milyen mély, egy körmöm már leszakadt, az se vérzik, nagy bajom nem lehet. Nekirugaszkodom, leugrom, puhára esek, fa. Sötét minden, csak az első fokokat világítja meg a vöröses derengés. Nincs itt semmi, jó nagy terület, messzebb fénylik valami pirosan, biztos a banya meg a kondér, gyerekek, gyógyfüvek. Megyek, megbotlok, por, föld, virágok mindenütt, valami roppan a lábam alatt, mi lehet, belegondolok, kicsi szegycsontok szakadnak be a bordák közé, de az nem török, hanem

hajlik, így tanultuk. Védem az apró csontokat, a füvet, nem akarok rájuk esni, megyek tovább, jobban dereng. Odaérek, kis tűz, egész apró, pislákol, oldalra nézek, és vissza, nézem, mi van mögöttem, hát a nagy semmi. Lyuk, lefelé szűkül, nem látom az alját, beledobni nincs mit, benyúlok a zsebembe, ez a rög jó lesz. Dobom, hallgatom, semmi. A tűz halkan ropog, megfordulok, vissza, rá ne lépjek a szegycsontokra, nincs kedvem ehhez, belegondolni is rossz. Jöhetne valaki, megmondja, hol vagyok, kinyitná ezt a boltot, mennék. Jólesne egy fröccs. Visszamászok a lépcsőn, fel a világosba, lezárom az ajtót, nem akarok csontokon lépdelni.

Felmegyek a galériára, benézek a szekrények mögé, hátha van még ablak a semmire, emelgetem a cserepeket, megnézem, egy ajtó. Ledöntöm a szekrényt, minden repül, virágok és cserepek.

Sötét lesz, kattán a villanykapcsoló, nem látom, hol van, pedig az előbb még megvolt, újra tapogatózom. Ezek a rózsák szúrnak.

AZ ERDŐ

Mikor a jelzés fölé vagy alá vágtam a baltával, apám szisszent egyet. Ránéztem, a fejét csóválta. Nem így, mondta. Megremegtek a lombkoronák. Visszatekin tettem a falura, nem lehettünk távol, de alig látszott a feltorlódott fáktól. Alacsony tölgyet bíztak rám, míg ők egy nagy, göcsörtös fával vesződtek. Mikor bevon szoltuk a feldolgozókunyhóba, apám a fákról kezdett beszélni. Nézd, itt bent tiszta gyanta minden. Nem kell, hogy még több legyen. Nem is vághatjuk szét kint a fákat.

Mesélt a vadászokról, akik eltévedtek az erdőben. Felfegyverkezett férfiak, soha nem jöttek vissza. Mesélt a kis Erzsiről, aki eltévedt, pedig csak játszani indult a rengetegbe. Vagy megkívánta a gyümölcsöt. Az anyja hetekig sírt utána.

Nem élnek emberek a közelben, áthatolhatatlan az erdő, mesélik. Már nem is emlékszünk, hogy jutot tunk ide. Az erdő mindig itt volt, és mi is itt voltunk vele és egymásnak. A favágókat megtűri, és a nyúl csapdákat is kirakhatjuk. Vadászunk nem kószál be,

pár méterre a falutól feszíti ki a hurkokat. A favágók beljebb is mehetnek. Ritkán tartok apámékkal. Mellette Kolja favágó még, öregember. Kopaszodik, ősz haját vékony csíkokban simítja hátulról előre.

Az elővigyázatosság ellenére néhányan mindig elköborolnak. Pár éve nagyon beteg volt az egész falu, de apám csak nekem tudott szedni gyógynövényeket. Forró vízbe rakta, azt kellett innom, meggyógyultam, sokan viszont odavesztek. Nem égett a tábortűz, az öregek nem akarták bősztíteni az erdőt. A tűzrakóhely a falu közepén van, a hat lakókunyhó között, annyi meleget ad, amivel ki lehet bírni. A külső körben fafeldolgozó-, vadász- és asztaloskunyhók állnak. Nincs más építőanyag, a régiek meséltek kövekről, azokból famagasságú kunyhókat lehet építeni. Kevés maradt, épp néhány eszközre elég. Az öreg asztalos jött rá, hogy ha egymásba illeszti a fadarabokat, és hagyja őket állni, nagyon erősen tartják egymást, a legvadabb szélvihar sem tud kárt tenni bennük. Olyankor egy kicsit gyanús lesz minden fadarab.

A kivágott fák helyén másnap újak magasodnak. Néha olyan az erdő, mintha hullámozna. Közelebb húzódik a faluhoz, megfojtja, levegőt is alig kapni olyankor, minden párás és penészes lesz. Két éve még hatalmas tisztás közepén álltak a kunyhók.

A régiek mesélték, az erdő mögött van egy hegy, ahol a barlangokban emberek élnek. Oda nem tudott eljutni az erdő, csak körbefolyta, mint a falunkat. Ostromolja, de nem győzhet. A barlangokból tüzet hají-

tanak a fákra, olyankor visszahúzódik egy ideig. Mesélték, hogy ők sokan vannak, nem fognak elfogyni.

Nagyobb bükkfát kaptam, kétszer akkora, mint az előző. Apám és Kolja egy tölgyet vágtak. Alig két csapás ment mellé, a többit sikerült egy helyre tennem. A bükk lassan eldőlt, láttam, apámék a felénél sem járnak. Leültem a rönkre, kezemet a halott fára tettem. Megpaskoltam. Fent reccsenés hallatszott, apám mellett korhadó ág zuhant a földre. Felkavarta a száradt leveleket, mintha csak hó hullana. Rám nézett. Fejezd be, én megpihenek, mondta, majd elindult a falu felé. Órákig húztuk még Koljával a fűrész, mire kivágtuk a fát. Öten kellettünk hozzá, hogy behúzzuk a faluba. Apám a tűznél ült, és a rengeteget nézte. Nem ment többé az erdőbe.

A lakókunyhók külsejét gyanta borította. Mesélték, hogy mikor üvöltve égnék a fahasábok, a kunyhók deszkái siratják a testvéreiket. A fafeldolgozó belseje is gyantás. Gyerekkoromban gyakran fűrészeltam a kivágott fákat, egyszer nekidőltem a falnak. Odatapadtam, ha Kolja le nem szed, ott is maradok.

Apámmal nem lehetett beszélni. A tűz mellett ült, nem szólt senkihez. Mikor azt hitte, senki nem hallja, az erdőnek suttogott, és a fahasábokat simogatta.

Amikor napok óta nem jött ki a kunyhójából, bementünk. Az asztalon feküdt, felravatalozta magát. Fülledt volt a levegő bent, leizzadtunk, mikor a holttestét vittük. Gyanta folyt mindenhol, még a döngölt padlón is, nehéz volt lépni, de kivittük, elástam a magas tölgyek

között. Próbáltam kimenni azóta néhányszor, hogy mondjak neki valamit, de nem találtam meg a sírját.

Az erdő gyorsan változik. Főleg éjjel, mikor a tűz körül üldögélünk, hatalmas árnyak mozognak a sötétben. Mindenki elkapja a tekintetét. Ilyenkor emlegetik, milyen jó volt, mikor a nagy tisztás közepén éltünk, krumpli nőtt a falu mellett, meg gyógyfűvek. Most van csipkebogyó. Ha el lehetne menni a gyalogfenyőig, szedhetnénk borókát, azzal lehet főzni. Nyúllal is jó. Kolja a vállamra tette a kezét, fiú, akkor most már ketten dolgozunk.

Szenvedtünk azzal a fenyővel. Nem akarta megadni magát, potyogott ránk a toboz, vészesen sokat időztünk a sűrűben, láttuk, ahogy sötétedik, otthagyni nem hagyhattuk, kell a fa hozományládának. László elveszi Tündét, és szépet akartak. Csak kivételes alkalmakkor vágunk fenyőt. Az erdő sem szerette. Már alig volt valami hátra, mikor elszakadt a fűrészlánc. Hát ilyen nincs, hogy ezt a fát sem lehet kivágni, a kurva életbe, megint kezdi, ez a kibaszott erdő, add már ide, az utolsó fiatalok ezek, ezt is elvennéd tőlünk – kezdte Kolja. Sokáig káromkodott, aztán leült megpihenni. Négyet kellett csapnom a törzsön baltával, és dőlni kezdett a gyönyörű ezüstfenyő. Magával rántott négy-öt kisebb fát is, felkavarta a port, az avart, a tobozok úgy potyogtak, mintha eső szakadna, a tűlevelek a nyakunkba zúdultak. Fiú, bevisszük a többi fát is, legalább nem kell jönnünk egy darabig, mondta Kolja, miközben próbálta összerakni a fűrész. Marad a balta, sóhajtott.

A falu összes férfia kijött, hogy behúzzuk a fákat, de úgy összegabalyodtak, hogy meg sem mozdultak. Koljával egész éjjel dolgoztunk, hogy feldaraboljuk. Iz-zadtunk a párás levegőben, fölöttünk hollók repültek el. Reggelre nagy nehezen a fa összes részét bevonszoltuk. Leültem a tűz mellé, és néztem, ahogy a vadász megy a csapdákat üríteni. Visszajött, leült mellém. Borús volt a tekintete. Elrágta valami őket, mondta. Kurva nyulak, mikor lettek ilyen okosak?

Este a négyéves Juli berohant a sűrűbe. Korábban azt mondta az anyjának, az erdő énekel neki. A nő a tűz mellett üvöltött.

Éjjel ropogásra ébredtünk. Juli anyja egy fáklyával a kezében az erdőbe rohant, és elkezdte felgyújtani az avart. Utánafutottunk, de veszettül gyors volt. Az apró tüzek hamar kialudtak, őt végül szem előtt tévesztették. Visszabaktattunk a faluba, eloltottuk a tüzet, mindenki aludni tért.

Hason fekve ébredtem. Az ágyam nem volt sehol, a kunyhó félig összedőlt. Kimásztam az ajtónyíláson. A falu eltűnt. Mindenhol fák álltak, doh és fülledtség. Kívülről sűrű gyantaréteg fedte a kunyhómat. A fák gyökerei alól néhol deszkák lógtak ki. Visszamásztam, legalább a baltám épen maradt, elindultam a hegyek felé. Éhen fogok halni, ha nem találok patakot vagy tisztást, bokrokat vagy a hegyeket. Ott még állatok is élhetnek.

Azokat a szavakat suttogtam, amelyeket apám tanított, ha véletlenül eltévednék az erdőben. Ilyenkor

csak benne bízhatasz, mondta akkor. Mentem, és csak suttogtam, végül kántáltam. Kicserepedett a szám, de csak mondtam, amíg bírtam. Mohával benőtt fatörzseken aludtam, mindenhol csepegett a víz, de eltűnt az avarban, inni nem lehetett, nem állt meg sehol. Átfagytam, egy idő után állva is dideregtem. Nem változtak a lombok. Mióta elindultam, nem láttam az eget. Fentről madárcsicsergés hallatszott. Elestem. Furán állt a bal csuklóm, és nagyon fájt. A lecsöpögő esővizet próbáltam összegyűjteni, annyira volt elég, hogy ne haljak szomjan.

Már csak botorkáltam. Fejszémet alig vonszoltam magam után, ali bírtam nyitva tartani a szemem. A mohába fetrengtem, próbáltam vizet sajtolni belőle.

Rátaláltam egy tisztásra. Az ég kéken világított, a fák kon elérhetetlen magasságban gyümölcsök függtek, mindenhol madarak csiviteltek. A szekercém feje elkezdett kilazulni. Összeszorított foggal mentem a hegyek felé. Egyre többet aludtam, a napom alig negyedét töltöttem ébren. A sűrű sötétben már zölden láttam, éjjel is, mint a macskák. Gyökerekkel összefűjva aludtam. A hegyeknek hírük sem volt.

A szekercém feje végül leesett. Az éles kő végigszántotta a lábamat, széles, vöröslő csíkot hagyva maga után. Mikor lehajoltam, hogy megvizsgáljam a sebet, láttam, hogy a kibuggyanó vérrrel együtt gyantacseppek folynak le a lábamon.

HAJACSKA

- Meghajt a hajacska! – kiáltott fel a kisgyerek.
- Az apád fasza hajacska – gondolta az apja. – Nem halt meg, nézd, hogy úszik! – ujját a gömbakvárium oldalára szegezte, amelyben az aranyhal békésen úszkált.

Este a kisfiú megint toporzékolva állt az akvárium előtt. A hal most tényleg nem mozdult.

– Apuuuuu! – ordította. Az u vége visításba torzult, mire apja szitkozódva állt fel az ágyról, sietett át a nappaliba, ahol a halat tartották.

– Mi az?

– Meghajt a hajacska! – mondta a gyerek, és az apja észrevette: tényleg. Végre megdöglött. Odament a gyerekekhez, megsimogatta a fejét, még magához is ölelte, miközben azt mondta, semmi baj. Letörölgette a könnyeit. Miközben állt ott, ölelve a gyereket, elképzelte Down-szindrómásan. Lapos arccal, mongolredővel, mindig mosolygó szájjal.

Később az ágyban azon gondolkodott, vajon mi történt volna, ha tényleg Down-szindrómásan születik. A szülés előtt az orvosok ezt diagnosztizálták,

ő pedig azonnal abortuszt akart, de a neje nem engedte. Lassacskán, jó pár végigvitt éjszaka után megbékélt. A nyolcadik hónapra még meg is barátkozott a gondolattal, hogy a gyereke más lesz, mi több, az ő gyereke különleges lesz. Igaz, nem lesz a legjobb matematikából, és a történelmet sem fogja annyira ismerni, de az ő gyereke lesz az egyetlen, aki mindig mosolyogni fog, bármi történjék is. Boldog lesz, hisz a kis világában nem fogja zavarni semmi. Aztán két héttel a kiírt szülés előtt csörgött a telefon. A felesége volt az, zokogott. Megszületett, egészséges. A férfinak egy világ omlott össze. A gyerek elkezdett lassan óvodába járni, mongolredők nélkül. Korábban lementette könyvjelzőnek a speciális iskolákat, azokat is ki kellett dobnia. Majdnem elsírta magát. Elég neki a szomszéd utcában található, név nélküli körzeti általános iskola. Aztán a fia élénk érdeklődést mutatott a történelem iránt. Ekkor kezdte el gyűlölni a gyereket.

PETITE MORT

Két napig székéren zötykölődött a köves lejtőkön egy mexikói és egy svéd aranyásóval. Közelebbi barátságba nem kerültek, mert István, vagy ahogy ő mondta, Stephen nem beszélt spanyolul. A mexikói csak úgy értett, a svéd beszélt angolul, de nem volt kinek. Kézze-lábbal mutatkoztak be, a mexikói valamit magyarázott spanyolul, de István nem fedezett fel benne nevet. Ha akartak valamit tőle, señoornak szólították, vagy erősen ránéztek.

Kicsi, szűk kocsin utaztak, szűkösen fértek el hátul. Menet közben a falra akasztott konyhai eszközök csörömpöltek. István úgy érezte magát, mint a történetekben az ekhós szekérrel utazók, akik karavánban vagy egyedül mennek nyugat felé. Habár a feje fölött nem ekhó feszült, és a két bűdös aranyásón kívül nem volt vele más. A kocsis a bakon ült tetőtől talpig szőrmebe bújtatva, nem nagyon szólt hozzájuk.

Odabent egy rozsdásodó lapon Ozimandiás neve állt, a méregzöld kocsi falai is ezzel voltak tele. Kilesték egymást, ki hol tartja az erszényt, megsaccolták,

kié mekkora. Éjszakánként megálltak, a lovakat kikötötték legelni, tüzet gyújtottak, mindenki evett, kinek mije volt. Aranyrögért cserébe a kocsis is árult konzerveket, amitől egy idő után fekete maradt a fogíny. Marha volt benne, összefőzve saját levével, hagymával meg egy darab szalonnával. Volt más is, paradicsomban elrakott bab, savanyú káposzta. Körbeülték a tüzet, Olaf beszélgetett a kocsissal, István és a mexikói pedig csak bámultak bele az éjszakába. Gyakran szóba került Ethan Bennett Farnum neve: István nem értette, de a kocsis arról mesélt, mennyire jó lenne polgármesternek lenni.

Ahogy elértek a Rio Grandéhoz, a kocsis kirakta őket, csendben indultak egymás után, István, a svéd meg a mexikói. Creede-ben volt a legközelebbi valamirevaló kocsmá, ahol a nőket nem vitték ágyba a tripperes német aranymosók. Fenyőerdőkön keresztül baktattak, ekkor még nem tudták, hogy az 1893-as válság nyomán zuhanni kezd az ezüst ára, a creede-i bányákat pedig bezárják. István mögött kezdett lemaradni Olaf meg a mexikói. Arra gondolt, hogy a Rio Grande olyan, mint otthon a faluszéli kanális, ahogy a nyírfák alatt folyik.

Creede felé egyre sivárabb lett a táj, az előbukkanó hegyeket már csak foltokban tarkították fák. Az út kezdett eltérni a Rio Grandétól, a vasúttal párhuzamosan haladt, bár vonatot még nem láttak rajta. István hátranézett, nem volt ott senki. Megállt, lemászott a patak mellé, köveket kezdett dobálni bele. Dobta egy-

re-másra, mint aki nem akarja, hogy csend legyen. Végül odaért a mexikói. Olaf? – kérdezte István, de a másik csak bámult vissza bambán.

Ehhh, bazmeg, nyögte, miközben felállt. Olaf? – kérdezte, de a mexikói csak bámult rá. Hol a svéd, hol van, tudod, svéd, Andersen, merre hagytad? Ooooo, Andersen, mondta a mexikói, majd valamit motyogott spanyolul, aztán a két tenyerét egymásra tette, majd a jobb orcája alá. István feltápáskodott. Előreengedte a mexikóit, mutatta neki, menjél, vamosvamos. A kezébe vett egy jókora követ a patakpartról. Nemsokára beértek Creede-be.

Egy hete tűz söpört végig a városon, leégett az üzleti negyed nagy része, köztük váltók, kocsmák és táncteremek. A főutca jól kibírta, de a város nagyobb fele menekülttáborra emlékeztetett. Minden sátorból volt. A város mögötti ormok szigorúan álltak a szerte-szét heverő feketére égett faroncok felett.

A hotel előtt váltak el. Világoskék épület, muskátli az ablakokban. Nem ismersz engemet, szótagolta neki. Rámutatott az arcára, rázta a fejét, majd elfordult.

Bement a Creede Hotel nevet viselő szállodába, kért egy szobát. Elment a váltóba, közölték vele, másnap jöhet a fizetségért. Kapott egy elismervényt arról, mennyi aranyat adott le, aztán elindult a kocszába. Az utcákról be lehetett látni a házakba, sehol nem volt függöny. Egy férfi ült a konyhában, és kártyákat nézegetett. Felhúzta a lapokat, megnézte, aztán csalódottan dobta vissza az asztalra. A kártyák mellett levélkupac

feküdt. A férfin háromrészes fekete öltöny, hozzáillő kalappal. István továbbment. Állítólag több kocsmában is akad Creede-ben, de ő csak egyet talált. Nagyobb alapterületű fatákolmány ponyvával letakarva. Odabent tumultus fogadta, az asztalok közt táncosnők, dőlt a füst. Aznap nyitott a sátor, az egyetlen működő táncterem a városban.

István átverekedte magát a tömegen a pulthoz. Három snapszot kért, lehúzta őket, aztán újabb hárommat rendelt. Élvezte, ahogy lassan tompul. Megmutatta a bizonylatot a pincérnőnek, odaadta a papírjait, az felírta az italokat. A másik hárommat is megitta. Állt, és a lányokat bámulta, a pulthoz kapaszkodott. Rendelt még hárommat, pásztázni kezdte a kocsmát. Az emberek egymás hegyén-hátán, üvöltöznek a lányoknak. Egy-egy kevesebben táncoltak, ugyanis múlt éjjel az egyik lány öngyilkos lett. Morfiumtúladagolásban halt meg.

Megrázta a fejét. Megfordult, hogy kérjen még, de meglátta a mexikóit a tömegben. Félrelökte az embereket, hogy odaferjen hozzá. A vállát kezdte rángatni hátulról, közben a fülébe üvöltötte, hogy ombre, ombre, vamos, vamos. A mexikói nem értette, mi van, megpróbálta leszedni István kezét a válláról, aztán felállt, egymásnak feszültek, úgy tűnt, verekedés lesz, pedig a mexikói csak félig lépte át a padot, megpróbált megfordulni, de majdnem elesett, István tartotta meg. Valahogy kikecmergett az asztal mögül, mikor megismerte, mondta, hogy Stephen, Stephen, megpróbálta átölelni. István csak mondogatta, hogy nonono, majd

a sátorból kifelé mutatott. Kimentek, a mexikói leült, István meg úgy érezte, mindjárt hányni fog.

Mikor elmúlt az élménygés, megkérdezte a mexikóit: Ombre? István széttárta a kezét, a mexikói is. Egyre hangosabban beszélt: hol van a svéd? Olaf? Andersen? Egymásra fektette kezeit és a jobb orcája alá tette. Schlafen, bazmeg, wo schläft, kérdezte. A mexikói elindult az ösvényen, István meg utána. Nem tudta, hogy a német szót ismerte, vagy csak úgy megy. Egy spanyol dalt dúdolt, miközben a köves úton botladozott. Lementek az ösvényről, a vasút felé vették az irányt. A Rio Grande fölött ívelő hídnál megtorpant a mexikói. Istvánra nézett. Mort, mondta, mort. Aztán leugrott a folyómederbe, bemászott a híd alá. Kiáltott Istvánnak, aki óvatosan leereszkedett. Ott feküdt Olaf, kezei a mellkasára kulcsolva, szemei csukva, az ember úgy érezte, tényleg csak elaludt. Hátral a fején csúnya seb éktelenkedett, vére rászáradt a környező sziklákra. Mort, mort, mondta István, mire a mexikói nyugtázta, mort. Friedhof, ismer ilyet a népetek, kérdezte tőle, a mexikói pedig csak pislogott. István közelebb lépett, te gazember, van nálatok olyan, hogy temető, üvöltötte. Megragadta a mexikói nyakát, rángatni kezdte a gallérját. Az védekezőleg felemelte a kezét, majd húzni kezdte István haját. Végül elengedték egymást. István a holtra mutatott: Mort. Aztán keresztet vetett, a mexikói pedig bólintott.

Köveket hordtak, félig betakarták a holttestet. Mire végeztek, kezdett felkelni a nap. István egyre kelle-

metlenebbül érezte magát. Leült a folyópartra, és ivott. Épp a halott előtt merte a szájába a vizet. Aztán felállt, a mexikói is látszott, nincs túl jól, megint a halottra mutatott, mort, gracias. Keresztet vetett, társa követte, ketten álltak a félig betakart holttest felett. Boldogok, azok, kik éheznek és szomjúhozzák az igazságot, mondta. A mexikói is mondott valamit spanyolul, megint keresztet vetettek, és elindultak visszafelé. István ment elől, mögötte a mexikói baktatott. Már látszott Creede, amikor megkocogtatta a vállát. Hátrafordult, erre az előkapta Olaf erszényét, kiszórta a tenyerébe a röggöket, majd szemre kimérte a felét, és Istvánnak adta. Nem akarta elfogadni, de a mexikói annyira tukmálta, hogy végül nagy nehezen az üres erszényébe szórta.

Creede-ben elment a váltóhoz. Kivette a pénzt, és beadta Olaf aranyát is. Megtudakolta, hol a szabó, elment a fedésben ruhákkal foglalkozó, egyébként a Pinkerton nyomozóiroda alkalmazottjaként tevékenykedő Henry Garfiashoz. A kirakatban fogásra akasztva öltönyök lógtak, István a feketére kezdett mutogatni.

A szabó hozzáigazította, majd mondta, hogy pár óra múlva meglesz. István leült, az ablakon át bámulta az utcán sétálókat. Ott helyben felpróbálta a nadrágot, a mellényt és a zakót, még egy opál nyakkendőtűt is választott hozzá. Vett egy inget is.

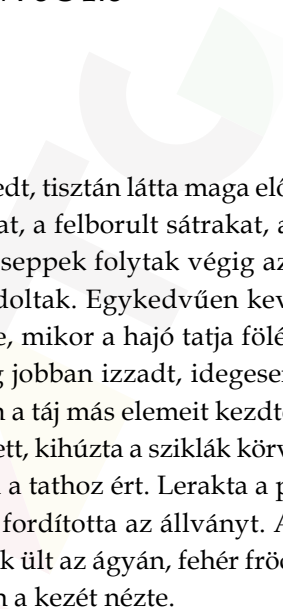
Elfáradt és kiszáradt, úgy érezte, valami zubog az agyában, szétárad a fejbőre alatt. Régi ruháit bedobta a szállásra, lement a portára, kifizette az előző éjszakát meg a következőt. Elindult a sátorkocsmá felé,

végigsimított az új ruháján. Fejébe nyomta a kalapját, megigazította a nyakkendőjét, és betért a sátorba. Kevesen ültek a fehér ponyva alatt, az asztalok nagy része szabad volt. István megállt a pultnál, és kért egy sört.

Edward O'Kelly már egy ideje a kocsmá előtt társalgott. Amikor megjelent a fekete öltönyös ember, a távolba biccentett, közben az egyik táncoslánnyal beszélgetett. Egy lovas vágatott mellé, átadta a puskát. Edward O'Kelly kezében a fegyverrel belépett, azonnal a pult felé indult. Az éppen sört csapoló pincérnő a fegyvert látva elejtette a korsót, ami apró szilánkokra tört a pulton, a csapot nem állította el, így a sör végtelenül folyt a korsó darabkáira. István idegesen nézett a pult mögé. Edward felemelte a fegyverét, annyit mondott, helló, Bob. István a fegyver ismerős kattanására megfordult, a fegyver eldőrdült, a pincérnő még egyszer felsikoltott. István csak feküdt a padlón, pillanatokkal később pedig halott volt.

VIA SOLIS

Ahogy a vászonra meredt, tisztán látta maga előtt a hóval behordott deszkákat, a felborult sátrakat, a feltorlódott jeget. Izzadságcseppek folytak végig az orrán, majd a palettában landoltak. Egykedvűen keverte el őket. Ecsetet tartó keze, mikor a hajó tatja fölé ért, elbizonytalanodott. Még jobban izzadt, idegesen törölgette a homlokát, aztán a táj más elemeit kezdte kidolgozni. Árnyékokat festett, kihúzta a sziklák körvonalát, sötétítette a havon. Újra a tathoz ért. Lerakta a palettát és az ecsetet, a fal felé fordította az állványt. Alszom rá egyet, gondolta. Csak ült az ágyán, fehér fröccsöket ivott rizlingből, közben a kezét nézte.

Odament a vászonhoz, megfordította. Kezébe vette az ecsetet, de meggondolta magát, leült az asztalhoz, és mint aki felfedez, leírta azokat a neveket, amelyek eszébe jutottak. Nők, városok, ahogy csak egy hajót nevezhetnek. Putorana, Sevilla, Phosphoros, Via Solis. Írt, míg tele nem lett a lap, majd a vászonhoz ment, és felolvasta a neveket. Hangosan krárogott, mikor nem találta el, csettintett, ha úgy érezte, közel jár. Meg lehet

csinálni, annyira nem nehéz. Phosphoros. Ez tűnt a legjobbnak. Visszafordította az állványt a fal felé, ivott meg egy fröccsöt a konyhában, és aludni tért.

Újra a vászon elé állt, ceruzát vett a kezébe, és a levegőbe írta a neveket. Merengett, melyik nézne ki jobban rajta, a jég közepén, kétszáz évig elegánsan a fagyott deszkán, ha a hajó végül nem olvad ki.

Fogta az állványt, a képet, a palettát, az ecseteket, kiment a múzeum mögé a kertbe festeni. Csak állt benán, nem mozdult a keze, szájával a hajó lehetséges neveit formálta, pár óra múlva feladta. Hazament, a képet a fal felé fordította, új vászonra kezdett dolgozni. Felskiccelte a hajót, a sátrakat elnagyolta, a havat gyors ecsetvonásokkal vitte a képre. Mikor elkészült, fehér festékbe mártotta az ecsetet, csukott szemmel, érzésre rajzolta a hajó nevét a tatra. Lassan nyitotta ki a szemét, tekintetét a képre emelte. Elborzadt. Olvashatatlan volt.

Másnap újra kiment a múzeumkertbe, tiszta vásznat vitt, másik oldaláról kezdte el megfesteni a hajót. A többit elhagyta, csak a hajó érdekelt, és az apró hely, ahol látszik a felirat vége. Próbálta kitalálni, milyen betű állna ott jól. Jó lesz egy E is, vagy egy P. Valahogy végződnie kell. NTE? Naphosszat állt, gondolkodott, a múzeum biztonsági őrének unszolására ment csak haza. Otthon ezt a vásznat is a fal felé fordította. Újra elővette az elsőt. Zihált, miközben bámulta. Ágya mellé állította a képet, azt nézte elalvás előtt, és mikor felébredt.

Nem tudott tovább festeni. Régebbi képeit eladogatta, hogy ki tudja fizetni a lakbért, később kénytelen volt újabbakat csinálni. A szakma szerint elkészítette élete remekművét, a Molyembert, és Gottfried Benn egyik versére az Egértüdejű lányt. Ünnepezték, de a hajó nevét nem tudta kitalálni. Minden képét eladta, hogy elmeheessen északra, ahol, úgy vélte, a hajó nyugszik. Jégbe fagyva, mondta, miközben repülőjegyet vásárolt. Ottawába repült, hidroplánnal ment tovább a Viktória-szigeti Ulukhaktokba Szállást nem tudott bérelni, de a polgármesteri hivatalban lakhatott. Kiakasztotta a festményt az ágya mellé, és csalódottan kémlelte a horizontot. Az átjáróban nem látott jeget, de a szárazföldön sem. Egy hónapig időzött, aludni nem tudott, éjfélkor sem ment le a nap. Egész nap a parton járkált, kémlelte a vizet, helyi legendák után kérdezősködött. Nem süllyedt-e el korábban egy hajó, nem maradt-e itt jégbe fagyva. Régi újságcikkeket böngészett. 1846-ban kettő is ott ragadt az átjáróban, másfél év után a legénységük elhagyta őket. Mi lett velük, senki sem tudja, elhullottak a jégmezőn. Végül feladta, és hazament.

Lakása kamrájába rakta az állványt, a vásznakat és az ecseteket. A Molyemberről készített reprot bámulta. Töltött egy fröccsöt, még egyet és még egyet, addig, míg egész rosszul nem lett. Eldőlt az ágyban, az oldalára feküdt, és hogy ne szédüljön, félpercenként kinyitotta a szemét. Úgy képzelte, ilyen lehet hanykolódni a tengeren.

MARADJ ITT VELÜNK, KÁROLY

Károly nem érezte magát túl jól. Sötét kórteremben ébredt. Kihányt valami sárga, citromszagú levet. Megpróbált jobb kedvű lenni. Nem lett. Ekkor fedezte fel, hogy a szoba sarkában összekuporodva egy kartondobozban alszik Katalin. Fél teste kilógott, így Károly látta a halántékára száradt vért, a sebhelyet, ami néhány órája kezdetett gennyezni. Mi lesz, ha ebbe is belehal? Eszébe jutott, mikor három éve meghalt Cirmi. Sokáig nézegette a tetemet, kedve lett volna megnézni a szerveit, végül a kenőkés nem volt elég éles, hogy felnyissa a hasát, úgyhogy a bűz miatt elásta a konyhapadló deszkái alá. Másik macskája, Lajos pár napja halt meg. Nem gondolta volna, hogy a lelke valahogy átvándorolhat Katalinba.

Ki akart menni az ajtón, de zárva találta. Katalin hangosan hortyogott, néha köhögött egyet. Odament hozzá, próbálta felébreszteni. A nő rápillantott, nyújtzkodott egyet, majd hörögni kezdett, és becsukta a szemét. Károly megnézte az ajtót. Most kinyílt. Elektromos zár, gondolta. Egy folyosóra jutott, rögtön bement

a szemközti ajtón. Iroda íróasztallal a fal mellett. Végre meglett az igazgatóé, gondolta. A GONDNOK felirat nem szúrt neki szemet, mikor bejött. Elborzadva tekintett végig a polcokon felhalmozott szerszámokon. Fogók, kalapácsok, szigetelőszalagok, csavarok, csavarhúzó. A meztelen nős plakátok nyomán teljes kép alakult ki benne az igazgató jelleméről: szadista és perverz. Kilépett a folyosóra. Gyomrában pengék röpködtek. Nekifutott a legtávolabbi ajtónak, ezúttal egy nagyobb irodába került. Így képzelte el egy szerkesztőséget, sok asztal, telefonok, számítógépek. Szétnézett az asztalokon. A Kovács Károly feliratú mappába belelapozott. Mindössze egyetlen jelentés volt benne.

Kovács Károly, 25., Budapest. Árva. Nagynénje nevelte, akit szintén elveszített. Magnógyári csomagoló, autisztikus, örömmel kínoztak állatokat. Ferencz Katalin ügynök beszerzési kísérletére elutasítóan reagált. A holttestet elszállítottuk, a helyszínen egy jelzést helyeztünk el. Bár Ferencz K. lelkét sikerült megmenteni, károsodást szenvedett, szociopátia mutatható ki nála. Aszó Sándor járt nála, próbálta jobb belátásra bírni. Nem ijedt meg tőle, pedig Sándor több, mint két méter magas. Károly egyre kisebb hajlandóságot mutat a rendszeres állatkínzásra, bár macskáját három éve valószínűleg megölte. További megfigyelést igényel.

Erre ragasztották a következőt:

Ferencz K.-t ismét megölte. A nő menthető lett volna, de inkompetenciája miatt állati lelket kap. Az eredetit a megőrzőbe zártuk. Károly meglepően együttmű-

ködő volt, bár felgyújtotta a bérlakást. Az áldozatokat a központba szállítottuk, menthetetlen állapotban voltak. Az alagsorban kerültek elhelyezésre, előkészítettük őket az égetésre. Károlyt baleset érte, lenyelt egy kupakot. Hosszas tanácskozás után a lélekviasszaho-
zás mellett döntöttünk, ám az idő hossza miatt, amit testen kívül töltött, valószínűsíthető a visszafordíthatatlan károsodás. Legfőbb pártfogója Heinrich Huba. Ugyanolyan vászonkabátot igényelt Károlynak, mint ami neki van. Rehabilitáció szükséges.

Majd egy cetli következett:

Heinrich Hubát tegnap elütötte egy villamos a Nagykörúton. Lelkét elhelyeztük a Johann Wiedergeburt Kutatóintézetben. Új pártfogó kinevezése szükséges-

Károly émelygett. Az asztal mellé hányt, le kellett ülnie. Valóban károsodottnak érezte magát. A dokumentumban leírtakon csodálkozott, se a nagynénje, se a gyerekkora nem rémlett. Friss levegőre vágyott, egy lexikonra, hogy megnézzze, mit jelent az autisztikus szó. Tántorogva lépett ki az irodából, nyitotta ki a harmadik ajtót. Lépcsőházba jutott, odalentről enyhe szellő csapta meg és formalinszag. Lerohant, kétszer majdnem orra bukott. Pár perc bolyongás után a MEG-
ŐRZŐ feliratú helyiség előtt állt. Mindenféle egyéb figyelmeztető felirat is volt az ajtón. Bátortalanul nyomta le a kilincset, odabent öltöző, majd fotocellás fémajtó fogadta. Amint eléállt, azonnal kinyílt. Ahogy bezárult mögötte, fehér gáz áramlott be a plafonon

elhelyezett szellőzőkből. Közben tanulmányozni kezdte a figyelmeztető feliratokat: *Semmi esetre se maradjon sötétben! Ha veszélyben érzi magát, azonnal jöjjön ki! Hirtelen lehűlés esetén hagyja el a helyiséget! Nyílt láng használata szigorúan tilos!* Megtapogatta az öngyújtóját a zsebében. A fehér füst lassan eltűnt, és kitarult előtte a másik ajtó. Hatalmas, ablaktalan hangárba érkezett. Semmiféle berendezési tárgy nem volt benne, a padlót ujjnyi vastag por borította. Rengeteg lámpa lógott a plafonról. Elindult befelé. Lassan előhúzta az öngyújtóját, kíváncsiságból felkattintotta. Élvezte, ahogy előáramlik belőle a benzingőz, majd ujját végighúzta a szikrakövön. A láng fellobbant, és békésen égett. Károly néhány lépést tett, mikor hirtelen megtorpant. Koncentrált, hogy megint el ne hányja magát. A szeme előtt – mintha láthatatlan ujjak dolgoznának – rajzolódott ki a porba, *kapcsold ki az áramot*. Ki az? – kérdezte Károly motyogva. Megismételte. Végül üvöltött. Rohant a fotocellás ajtó felé. Mikor odaért, átlépte a *ne hagyj itt bennünket* üzenetet, üvöltve csapott rá a vészmegszakító feliratú gombra. Ebben a pillanatban minden fényforrás kialudt, koromsötét lett a kamrában és a hatalmas teremben is. Károly megpróbálta kezével felfeszíteni a másik ajtót, de az nem mozdult. Remegett, izzadt, ahogy erőlködött. *Látom, meleged van*, súgta a fülébe valaki. Károly újra felüvöltött, majd felkattintotta az öngyújtót. Így már látszott az egész kamra, de senki sem állt benne. Búgó hangot hallott a terem felől, majd a hirtelen kerekedő szél kioltotta a lángot.

Sötétség ereszkedett a helyiségre. A szél nem szűnt, inkább erősödött. *Ne félj* – súgta ugyanaz a hang.

Károly úgy érezte, menten elájul. Vagy szívrohamot kap. *Gyere már ide, bazmeg* – szólt a hang, erre Károly úgy érezte, itt valami fontos van készülőben. Megpróbálta felkattintani az öngyújtót, csak aprót lobbant a láng, de a szél még erősebben fújt, így Károly feladta. Vakon indult arrafelé, amerre a terem távolabbi felét sejtette. Ahogy egyre beljebb ért, a szél csendesedett, de az öngyújtót nem merte elővenni. *Károly* – suttopta valaki a háta mögött. Azonnal megpördült, hadonászni kezdett, de csak a poros levegőt kapdosta. *Károly* – most valaki hangosabban, de messzebből szólt. Károly zihált, torkát sírás szorította el. *Na, ne félj* – üvöltötte valaki távolról. Károly nem bírta tovább, bőgve ordított bele a sötétbe. Mit akarsz tőlem? Ki vagy te? Az utolsó kérdést ötször ismételte el, egyre halkabban, el-fúló hangon. Végül csak a zokogását lehetett hallani, az visszhangzott mindenhol. Térdre esett. Jéghideg érintést érzett a halántékánál, majd egy ismerős hang szólt hozzá. *Károly, én vagyok az, Katalin. Ne félj.* Károly felemelte a tekintetét. Hova nézzek? – kérdezte. *Sehova, nem láthatsz még* – szólt a válasz. Mi ez a hely? – kérdezte Károly. *A cég csak a legkritikább esetekben csinál lélektranszplantációt, általában megpróbálják visszahozni a halott lelkét* – mondta Katalin. *Ha nem sikerült, az épület falaiban huszonöt centis ólomlemez van, ami nem engedi a lelket sem lefelé, sem fölfelé. A lélek ebbe a szobába jut. Itt is lelkek vannak. Ide aztán bezárnak, se ki, se be, kivéve, ha*

új lélek jön. A barátod is itt van, Huba, ha kíváncsi vagy. És egy darab belőled is, minduntalan a nagynénjét keresi. Gyerekhangú még, fél az alvástól – folytatta a hang. Mi értelme ennek az egésznek? – kérdezte Károly. Nem engedik ki a lelkeket. Te vallásos ember vagy, Károly, mikor jön a második eljövétel, összedől a világ, a lelkek meg lesznek ítélve. De akik itt vannak, azok itt maradnak, nem tudnak menni sehová. Ami lehet jó és rossz is, mert sem örök élet, sem örök kárhozat, csak mi vagyunk itt egymásnak. Persze, néha innen visznek lelket a transzplantációhoz, de legutóbb is csak egy macska került ki innen. A Lajos. Még jó, mert a többiek azt mondják, állandóan nyervogott, nincs nyelve, amivel nyalogathatná magát. Mi? – kérdezte Károly. Akkor ez a lelkek börtöne? Nem az – mondta Katalin. A céget Huba alapította miután meggyilkolt néhány embert. Ő ugyan nem fog a pokolra jutni, mondta, létrehozta a lelkek börtönét, ahogy te mondtad. Te sem véletlenül kerültél ide. Tudták, hogy meg fogsz ölni engem. Te is a pokolra jutnál. Maradj itt velünk, Károly.

MACSKAKŐ

Megcsapkodom a lovakat, hogy időre odaérjünk. Szi-
tál az eső, ütemesen kopognak a patkók a macskakö-
vön. Előre megrendelték a fiákert, hadijáték van a város
mellett, ma este lesz a tiszti lóverseny. A kocsi oldalán
sárgán világít a 134-es szám, összesen kétszáz fiáker
van a városban. Azt is mondta, a legszebb lovaimat
hozzam, de a királyi rendelet óta csak kettő van. A fe-
kete Diable és a szürkés Fátyol, Abdult sajnos nyugdí-
jazni kellett. Szigorítottak, sérült, beteg vagy csúnya
állat nem húzhat fiákert, szegény lónak meg hiányzik
a jobb szeme. Leértékelve vettem egy veterántól, erős
állat volt. Végül a hentes vitte el.

Időben odaérek, csendben meg is dicsérem a lovakat.
Kázmér Miklós és a felesége, Alinda vártak a fiákerre.
Szótárt írnak mindenféle dologról a világban. Mik-
lós a kalapját emeli, mielőtt beülnének a kocsiba,
elmondja, a város határába megyünk, a nagy hadgya-
korlatra, ott is a tribünhöz közel álljunk meg, ha lehet-
séges, várják őket a páholyban. De lehet, hogy útköz-
ben meg kell állni, időben szól. Az eső eláll, Miklós

megjegyzi Alindának, most biztos serényen hordják a száraz homokot szét a pályán, ne a sárban kelljen versenyezniük a lovaknak. Felsőhajt, olyan a hadgyakorlat tiszti lóverseny nélkül, mint a garnizon újonc nélkül. A nő csendben hallgatja. Dombnak felfele megyünk, fújtnak a lovak, látszik a leheletük, a fiákerben pedig arról beszélnek, másnap lesz a gázvilágítás próbája, a városházát meg a múzeumot rendesen teleaggatják égőkkel, érdemes volna megnézni. Kezdünk kiérni a belvárosból, erre hallom, az úr üti a fiáker tejet, hogy megállni. Lehúzódom az út szélére, Kázmér Miklós kipattan, berohan egy udvarba, majd öt perc múlva pipával a szájában tér vissza. Cefreszagú a lehelete, feleségével hosszan beszélnek arról, a férfi miért nem bírja ki ital nélkül társaságban. Az úr csak anyit mond, untatnak, aztán elcsendesedik.

A külvárosban nehezebben húznak a lovak, sár van. Az út szélén gyerekek játszanak, egyikük a pocsolyában ugrál, hárman fogócskáznak. Épp csak felpillantanak a kocsi közeledtére, aztán folytatják a játékot. Rákanyarodunk az országútra, újra megtáltosodnak a lovak, húznak, odalentről pedig újabb veszekedés hallatszik, most egy festményről. Az ütemes kopogástól csak részleteket hallani. Jobb kéz felől feltűnnek a sátrak, puskaropogás, a szél fehér füstöt fúj át a tájon. A többi fiákeres mellé állok, véletlenül a hetes számúhoz sikerül. Régen az öreg Orczyé volt a hetedik fiáker a városban, ma már embereket fizet, hogy neki dolgozzanak, egész sok kocsija van. Kázmérék

leszállnak, én meg intek a fiúnak, aki Orczynak dolgozik. Visszaint.

A bukmékerhez megyek. Gyorsan töltöm ki a szelvényt, nehogy észrevegyenek, kétszer már megfeddtek, mert későn jártam az utcákat. Fiákeresnek az tilos, mondták a csendőrök, honnan tudjuk, hogy nem kurvázni vagy inni mész, reggel frissnek kell lenni, nagy felelősség. Nyolc után egy fiákeres sem lehet kint, vagy büntetést kap. Másodszor azt mondták, bevonják az engedélyem, elkobozzák a lovakat, ha így esne. Nem nyer a szelvényem. Visszamegyek a kocsizhoz, előszedem hátulról a korpával kevert árpát, adok a lovaknak. Egykedvűen rágcsálnak, közben a karámon túli versenypályát bámulják. A zabon nevelt állatok jóval izmosabbak. A fiáker végébe ülök, sodrok egy cigaretát, várom, hogy visszajöjjenek Kázmérék. Hamar vége a versenynek, az úrök is megjelennek. Arról beszélnek, valami építész eldöntötte, elárasztja a körutat, belevezeti a Sárvizet, és lehet majd hajóházní, mint Velencében. Ez az építész most a városi tanácsnál kilincsel, sokaknak tetszik az ötlet.

Újra szítálni kezd az eső. Nyakamba húzom a kalapomat, úgy megyünk tovább. Noszogatom a lovakat, de ráérősen mennek, jóllaktak, nincs nagy kedvük húzni. Útközben megelőznek bennünket a lovasok, mindegyik üti a lovát, ez a ráadáskör, Kázmér üti a tetőt, hogy siessünk, a diadalmenet végét elcsíphetjük a főtéren, addig tart a verseny, nagy fogadás lesz. Oda-csapok a lovaknak. A külvárosban megint lassulunk,

nagyobb a sár, besüpped az állatok patája. Az ismerős pocsoltyák környékén egy gyereket ébresztget három felnőtt, a többi kicsi messzebb, farakás mögül leskelődik. Mire elérjük a macskaköveket, szakad az eső. A fogadás szétszéledt, Kázmér megint üti a tetőt, álljunk meg a Suachelinél, jöjjenek be, engem is meghív.

Az ajtó mellett ülök le, itt szoktak a fiákeresek, egy grogot kérek. A felénél tartok, mire Kázmér kiviharzik, hogy vigyem haza. Megállunk a ház előtt, fizet, majd azt mondja, a lóversenyesek elgázoltak egy gyereket, ez nem járja, orvost sem hívtak, hogy lehet, meg amúgy is vízzel árasztják el a körutat, milyen város lesz ez. Csendben bólintok, majd jó éjszakát kívánok. A külváros felé veszem az irányt, teljes a sötétség, a lovak lassan húznak, lámpák sincsenek errefelé, a sajátomat gyűjtöm meg, nem sokat segít. Keresem az ismerős pocsoltyákat, hol feküdt a gyerek, de nem találok nyomát. Háromszor is körbemegyek az utcákon, leszállok, úgy ténfergek, semmi. Messziről hallok, megállni, két csendőr, puskával a vállán. Mit csinálók itt, kérdik, mondom, meghalt egy gyerek, és nem találok, agyonzúzták a lóversenyesek. Na, azt bárki mondhatja, mi a foglalkozásom. Fiákeres vagyok, mondom, erre felhúzza a szemöldökét, úgy, akkor papírokat. Odaadom, közelebb hajolok, fintorog, majd megjegyzi, érzem az olcsó rum szagát. Ivott, este is van, ez büntetés, a térség csendben bólogat. Kinyitja az iratot, nézegeti, azt mondja, ez az utolsó, be kell vonni, menjek haza a fiákerrel, másnap a város-

házán meg érdeklődjek, hogy mi lesz. Gyalog vezetem a lovakat. Hazamegyek.

Tízre beérek a városházára, közben még szerelik fel a gázégőket. Az ajtónállóktól érdeklődöm, mit merre, menjen a csendőrpáncsnokhoz, harmadik emelet. Felmegyek, a lépcsőfordulóban látom kifüggesztve a feliratot, a körutat munkálatok miatt lezárják ma déltől, a párhuzamos utcákat viszont szélesítik, fákat vágnak, hogy legyen hely. Mellette egy plakát, a vízzel felöntött utcát mutatja, amelyen szerelmesek gondoláznak, előtte pedig arról sugdolóznak az emberek, most érdemes lakást venni ott, mennyit fog az érni húsz év múlva. És ha aláírja a folyó az alapokat, akkor mi lesz, kérdi a másik, de az első csak hümmög.

Rögtön beengednek a csendőrkapitány irodájába, nézi az iratokat, ott van az engedélyem, azt mondja, fél évre be kell vonni, addig adjam bérbe a fiákert meg a lovakat, nem szállíthatok senkit. A magam szórakozására persze járhatok vele. Kicsit halkabban mondja, fél év múlva viszont hagyhatom az egészet a francba, a jövő közlekedési eszköze nálunk úgyis a csónak meg a hajó lesz, meg a gondola. Elmegyek az írnokhöz, iratok egy papírt tíz példányban, fiáker bérelhető, egyet kirakok a lépcsőfordulóba. Kerülök a városban, a forgalmasabb helyeken lévő hirdetőtáblákra kiszógelem. Az utolsón felirat áll, csónakot, hajót vásárolok nagy tételben.

Mikor esteledni kezd, sétálok egyet. Kimegyek a fötérre, hogy megnézzem, hogy is néz ki a városháza

meg a múzeum. Lépni sem lehet, akkora tömeg van, mindenki várja a nyolc órát, hogy végre bekapcsolják a város ékességét. Vagy húsz fiú már percekkel a próba előtt, kezében hosszú botokkal, amelyek végén tűz lobog, a nyitott ajtajú gázlámpák mellett áll, mindenkinek jut egy. Ahogy nyolcat üt az óra, mindegyikük meggyújtja a sajátját, iszonyatos bűz söpör végig a téren, az emberek befogják az orrukat, miközben a rengeteg lámpa egy-egy gyertyához hasonlatos derengést bocsát ki magából. Látni ugyan nem lehet semmit, a régi lámpákat leszedték a térről, szép lassan besötétedik. Egyesével alszanak ki, hogy végül teljesen sötét legyen a téren. A fiúk tanácstalanul állnak, a hosszú botokat az épület falának támasztják. A tömeg csalódottan indul haza.

Kerülök egyet a külváros felé. A pocsolyákat kereselem, de felszáradtak. Néhány házba bekopogok, érdeklődöm, tudnak-e valamit egy gyerekről, akit lovasok tiportak el, de senki nem hallott se gyerekről, se lovasról.

Hazaindulok. Holnap biztosan jönnek fiákert bérelni. Vagy az Orczy megveszi. Szital az eső. Megállok a lovak bérelt istállójában, és enni adok nekik. Otthon felakasztom a kabátomat a kályha mellé. A platnira vizet rakok, megfőzök két szem krumplit. Megvárom míg kihűl, csak aztán hámozom meg. Sót kellene vennem.

A VETÉS IS ODALETT

Havazott, mikor egybekeltek. Megfagyott a templomban a szenteltvíz. Tavaly nyáron felgyújtották a pap csűrjét, drágább volt az esküvő, mint máskor. A pincében a bor is megfagyott, látszott a leheletük, mikor kimondták az igent. Újra el kell mennie fát lopni, annyi még van, hogy ma kifűtse a házat. Legfeljebb odabújnak a kemencéhez. Zsuzsa mosolygott, nézte, ahogy a lélegzete gomolyog a hidegben.

Sándorék közel laktak a templomhoz, a domb aljában. Mikor kigyulladt a csűr, azonnal rohantak menteni, megtömni a zsebeiket, az égő szerkezet azonban összedőlt, így a család nagy része odaveszett. A pap örült a sok temetésnek. Mikor már csak a zsarátnokok pislákolnak a szürkületben, Sándor sétált egyet az elszenesedett romok között. Akkor nagyon beszélgetni akart Istennel, aztán elment Pacó Zsuzskáékhoz, megkérte a kezét az apjától, Istvántól. Gyereket akart, egy kis Sándort.

Az esküvő után Pacóékhoz mentek. Kiss Sándor szeretett ott lenni, mindig került bor, és jó nagy kemencéjük

volt. Már napokkal korábban felvitték a hordót, hogy megolvadjon, Sándor megnyugodott. Víz helyett itta, hagyta, hogy az ünneplés hangjai elhalkuljanak, miközben bizsergő feje búbját vakargatta.

Otthon, reggel a véres lepedőt a sarokba dobta, az utolsó hasábokkal befűtött. Zsuzska állig betakarózott a hidegben, úgy tűnt, mintha vacogna, de egy szót sem szólt. Tettette, hogy alszik.

Pár hét múlva kisütött a nap, felolvadt a szenteltvíz és a bor. Sándor érezte, minden rendben, már kevésbé akart beszélgetni Istennel. A hozományból tudott tüzelőt venni, lopnia sem kell járni a grófi erdőbe, ügyesen kerülni az erdészt, aki a vacogó őzeknek vitte a takarmányt. Néha találkozott egy-egy magányos állattal, különösen az agancsosokat szerette. Titokban vágyott rá, hogy megsimogasson egyet. Bármilyen neszre felkapták a fejüket, és elfutottak. Később Zsuzska megmondta Sándornak, hogy gyereket vár. Sándor boldog volt, végre megszületik az ifjabb Kiss Sándor. Apját is így hívták, annak az apját is, és azét is. Zsuzska gyerekruhákat varrt, Sándor pedig bölcsőt készített, de sosem volt megelégedve a végeredménnyel. Mikor végzett, bosszúsan szedte szét, majd ivott. Zsuzska nem értette, mi a baj a kicsi ágygal, hiszen Sándor rendre gyönyörű és ugyanolyan bölcsőt készített, a borszagú leheletről pedig mindig az apja jutott eszébe. Sándort bántotta, hogy gyerekének nem tudja a legjobbat adni. Arra gondolt, el kell majd vinnie fát lopni, vagy rosszabb.

Füledt nyár volt, mikor beindult a szülés. Az asszony verejtékezve feküdt az ágyon, üvöltött, Sándor kirohant a kapun orvosért. Nem tudta, mi történik, sejtette, hogy korai, valami nincs rendjén. A bölcső sincs kész, bár Zsuzska szakajtónyi ruhát varrt már, de vajon mibe fektetik az apró testet. A tüzelő is fogóban, vennie kell még, mit fog gondolni a gyerek, ha a kihűlt kemencét látja, mikor hidegre fordul az idő. Ami pénzt otthon talált, vitte magával, hogy az orvos azonnal jöjjön. A kocsmában lett meg, Sándor elhadtarta, mi történt, ketten rohantak vissza a kis vályogházba, éppen árnyékot vetett rá a templomdomb. Az orvos sejtette, hogy baj lehet, nem kellene még szülnie a Pacó Zsuzskának. Sándor számolta a perceket, hétig jutott, de elkéstek. Az asszony a földön feküdt, alatta vértócsa, karja is csupa vér, a kezében pedig egy nagyon kicsi csecsemő feküdt. Nem sírt fel, nem pislogott, nem gondolt semmit a kemence láttán. Az orvos odalépett a nőhöz, csóválta a fejét, és olyanokat dörmögött, hogy ez azért nem járja. Meghallgatta a gyerek mellkasát, finoman megrázta, majd visszaadta az anyjának. Sajnálom, mondta, halva született, aztán megemelte a kalapját, és kiment. Sándor az udvaron kifizette, majd bement a feleségéhez.

A temető szélén hantolták el a gyereket. A fejfához fenyőgallyat szúrtak le, Sándor minden nap kiment megöntözni. Zsuzska hetekig csak feküdt, ügyet sem vetett az ura megjegyzéseire, hogy betakarítás van, meg egész nap amúgy sem feküdhet. A férfi esténként

odaült az ágy végébe, elmesélte, mi történt aznap. Megint felgyújtották a csűrt, de most senki nem akarta oltani, meg van átkozva ez a pap, meg a falu, mindenki csak magával törődik, az orvos is részegen rendel a kocsmában. Nem fog megfagyni a bor, meg a szenteltvíz se, meleg lesz a tél, nem kell olyan sok fát venni. Mindenhol meleg van, szakad róla a víz, egyedül a kemence mellett van hűvös, ahol Zsuzska fekszik egész nap. Főzött neki mindennap krumplit héjában, míg forró volt, kapkodva meghámozta, odavitte a nő ágya mellé, meg is szóta neki, de Zsuzska nem nyúlt hozzá, csak éjjel. Akkor Sándor hallotta, hogy a nő zokog, és eszi a sós krumplit.

Híre ment a dolognak, lépten-nyomon gyógymódokat tanácsoltak Sándornak, egyedül az apósa nem hozta szóba a dolgot. A férfi gyakran járt nála, ilyenkor boroztak, és alig beszélgettek. Mikor soknak érezte, hazament a feleségéhez, aki ugyanúgy feküdt, mint reggel. Szeme nyitva volt, azt sem lehetett tudni, él-e, csak mikor esténként ette a hideg sós krumplit, akkor.

Ahogy hült a levegő, Zsuzska egyre jókedvűbb lett. Sándor nem tudta, hogy mire gondol, ő azonban szeretett volna egy fiút. Úgy érezte, kinézik, mert nincs fia, de félt megmondani Zsuzskának, nem akarta bántani az asszonyt. Végül nem kellett szóba hoznia, az asszony az egyik éjjel rámászott. Ugyanolyan jó volt, ha nem jobb, mint a nászéjszakán. Félt, hogy a szüléstől megváltozik, főleg ott lent, de nem volt baj. Onnantól kezdve minden nap csinálták. Napjában többször

is, Zsuzska kivirult, dolgozott a ház körül, Sándor mosolyogni is látta. Megszállott lett a nő, a férfinak nem volt ellenére. Esténként beszélgettek is. Zsuzska megnyugtatta, ő is szeretné már, hogy hangos legyen a ház, úgy érzi magát, mint akkor, mikor a nászéjszaka után megáldotta a sors. Összebújva aludtak el az ágyban.

Késő tavaszra ismét gömbölyödni kezdett az asszony, Sándor újból nekiállt a bölcsőnek. Azért verte őket az Isten, mert nem fejezte be időben, így most két nap alatt elkészült. Csinos kiságy lett, Zsuzskának nagyon tetszett, Sándor nem volt megelégedve. Sutának látta a bölcsőt, lefestette kékre.

Nyár elején meleg járt, a házban hűvösebb volt, vagy az apósánál ült, és itta a bort, vagy a feleségét cirógatta otthon. Egy délután részegebben ment haza, mint máskor. Ahogy belépett a házba, egyből kijózanodott. Minden csupa vér, Zsuzska zokogott, a karjában egy kicsiny, élettelen testet tartott. Sándor megfordult, és kirohant a házból, az asszony utánakiáltott, fölösleges, ne szórja a pénzt, de a férfi kirángatta a kocsmából az orvost, rohantak haza. Az megnézte a csecsemőt, csak annyit mondott, részvétem, Sándor az udvaron kifizette, az orvos visszament a kocsmába. A gyereket a másik mellé temették. A fenyőfa szépen cseperedett, újabbat nem akartak ültetni, gondolták, álljon itt ez kettejükért. A pap a rossz sorsról beszélt a temetésen, csak ketten voltak, senki nem jött el. Sándor érezte, pletykálnak a faluban, kerülük, az apósa sem fogadta olyan szívesen. Aztán egy nap meghalt Pacó Miklós. Kinn ült

a ház előtt, pipázott, egyszer csak lefordult a padról. Pacóék elköltöztek a faluból, visszamentek Torontálba. Zsuzskától könnyek közt búcsúztak, mondták neki, vigyázzon, meg van átkozva a Sándor, elég belenézni a szemébe. Zsuzska úgy volt vele, őt átkozták el. Rettgett, mi lesz, ha megint fogják csinálni Sándorral. Ha megint megtörténik. Nem tudhatja meg senki. A végén rájuk gyűjtják a házat.

Sándor először nem erősködött, aztán nagyon akarta Zsuzskát. A nő, mikor érezte, hogy az ura keményedik, alvást színlelt. Sok éjszaka telt el így. Aztán egyszer megtörtént. Sándor abbahagyta az ivást, Zsuzska megörült neki, és akkor. Aztán megint. Reggelig.

Zsuzska másnap úgy érezte, a mellkasára telepedett valami, Sándor viszont sokkal vidámabb lett. Valóra vált, amitől Zsuzska a legjobban tartott. A szokásos émelygés lett úrrá rajta. Érezte, hogy meg akar halni. Sándornak nem szólt, kötelet szerzett, és elment sétálni. Az erdő szélén talált egy fát, megcsomózta a kötelet, átdobta az ágon. Odakötötte, majd rájött, nem tud mire felállni, hogy belerakja fejét a hurokba. Hazament, hogy keressen valamit, de végül nem volt kedve visszamenni.

Elmondta Sándornak. A férfi örült, tudta, harmadjára nem történhet meg ugyanaz. Nem lesz semmi baj, mondta Zsuzskának, apád büszke rád fentről.

Másnap lelkendezve futott be Sándor a házba, azt újságolta, a pap felakasztotta magát az erdőszélen. Részegen ment el a kocsmából, másnap találták meg. Meg van átkozva a falu, mondta Sándor, majd

megsimogatta a feleségét. Zsuzskának hirtelen görcsbe rándult a gyomra, öklendezett. Négykézláb ereszkedett, és hányt. Zöldet, epészet, véreset. Sándor rohant, maga sem tudta hova, talán orvosért, de Zsuzska utánaszólt, ez nem az. Most valami más van. A férfi ágyba rakta az asszonyt, feltakarított utána, dézsát tett az ágy mellé. Zsuzskának a háta fájt, vagy öklendezett, közben a babára gondolt. Az orvos megnézte. Gyógyfüvek kellene és füstölő. Nem mondta, hogy nem tudja, mi történik az asszonnyal. Zsuzska gömbölyödött, közben vészesen fogyott. Füveket égettek a kemencében, oda bújtt, hogy valami meleg járja át. Csontsovány lett, úgy érezte, az egyetlen élő benne a gyerek.

Egy holdvilágos estén újra megtörtént. Sándor arra riadt, vérben úszik az ágy, felesége üvölt. Próbált segíteni rajta, de nem tudott. Nézte, ahogy az asszony kitol magából egy kicsi, élettelen testet. A nő zokogott, Sándor pólyába bugyolálta az apróságot, elindult ki az erdőszélre. A hold fénye bevilágította az éjszakát, egy fenyőfa tövében Sándor ásni kezdett. Csak néhány mozdulat, számolta, egy, kettő, három, négy, tovább. Hogy lehet ez, három. Mi történik. Vérben úszik az ágy, éppolyan, mint a nászéjszakán, több is van, csak folyik, hogy fér el abban a rozoga testben ilyen sok vér, nem hiányzik az onnan? Ha hazaér, krumplit sóval. Megtörölte a homlokát. Bámulta a lyukat, elfér ebben egy ló is. A pólyát nézegette, hunyorgott, megmozdul ez, csak hagyni kell levegőzni. De nem. Fogta a testet, befektette a gödörbe, megköszöri a torkát, aztán

sóhajtott egyet. Rádobta az első ásonyi földet, majd a következőt. Befejezte, megtapogatta a tetején. Letört két gallyat, kereszt alakban a halomra fektette, aztán visszadobta a fák közé, nem kell, hogy mások rájöjjenek a dologra. Hova fogyott el Zsuzska, nem tudta, mit fog mondani, reggel beszél az orvossal, akkor még nem ivott, meghívja valamire, és a lelkére köti, ne mondja el senkinek.

Otthon Zsuzska a kemencére borulva zokogott, a gyógyfüvek közt gyerekruhák égtek. Sándor átölelte feleségét, tiszta vér volt a ruhájuk, az ágy, holnap el-égetik. Úgy aludtak el, a kemencére borulva. Reggel nem ébredt fel az asszony, ahogy kibújt mögüle. Sándor örült, legalább kipiheni magát. Vett egy kevés bort, az orvos házához ment, bekopogott, korán van még, nem baj, beszélünk kell, hoztam bort is. Elmondta, mi történt, megint halva született, itták a bort, Sándor sírt, Zsuzska elfogy, hogy lehet ezt bírni háromszor. Az orvos mondta, soha nem lehet gyerekük, háromból három erre a bizonyosság, ne erőltessék, mert megint rossz lesz, de megnézi az asszonyt, fogta is a táskáját, és mentek. Zsuzska még mindig a kemencére borulva aludt, Sándor finoman megrázta a vállát, aztán erősebben, majd rángatta, mind a két vállát, az orvos megnézte a nyakát, meghallgatta a mellkasát, aztán felegyenesedett. A bort ott hagyta, Sándor ivott belőle. Elterült a véres ágyon, másnap reggelig aludt, aztán ivott még, és valamikor délben ébredt. Hogy melyik nap, nem tudta. Az asszonyt takarókba bugyolálta, a véres lepe-

dőt a kemencébe dobta. A temetésen egyedül volt, új papot nem kapott a falu, a szomszédból járt kéthetente misézni egy másik. A szertartás előtt megkérdezte Sándort, ki volt Zsuzska, miben halt meg. Nem válaszolt semmit, beült a padba, várta, hogy vége legyen. A korporsót a sírásók vitték, Sándor félúton visszafordult, és hazament.

Próbálta elfoglalni magát, elkezdett kocsmába járni. Bort ivott, mindig egy pohárral, a sarokban ült, és figyelte a többieket. Az orvos néha odaült hozzá, megveregette a vállát, megkérdezte, hogy van, aztán továbbment. Ha nem a kocsmában, otthon ült Sándor, a házat felverte a gaz, az erdőbe járt fáért, mondták, kemény tél lesz. Megfagyott a bor a pincékben, a szenteltvíz a templomban. Akkor égett le a faluháza, senki nem rohant menteni. Sándor messziről nézte a tüzet, harminc bámészkodó körében végül összedőlt az épület. Másnap Sándor rendbe rakta a házat.

A kocsmában barátai is lettek. Nem csak a sarokban ült, megismerkedett Tar Istvánnal, aki a falu szélén lakott, vadászni járt az erdőbe. Nyúlcsapdákat állított, rettegett a farkasoktól, de eddig még nem találkozott eggyel sem. Teliholdkor ki sem mozdult a házából. Kilicz Julinak könyökből hiányzott a jobb karja. Mikor részegebb lett, a csonkra húzta az üres boroskancsót, azzal verte az asztalt, közben panaszkodott, mennyire fájnak az ujjai a levágott kezén. Mikor megkérdezték, mi történt, mindig mást mondott, csecsemőkorában leharapta a kutya, bekapta a cséplőgépet, átment rajta

egy szekér, rálépett a ló, rázuhant egy fa. Témeg Józsi papi szemináriumot végzett a fővárosban, aztán a környékre került szolgálni. Szodómia miatt menesztették, de beleszeretett a tájba meg az erdőkbe, letelepedett a faluban. Mesélték, hogy néha – havi egyszer – találkozzat Tar Istvánnal az erdőszéli kunyhóban. Napokig ki sem mozdulnak.

Évfordulók teltek, a sír egyre gondozatlanabb lett, de egy héttel a napja előtt Sándor mindig rendbe szedte. Kigyomláta, megigazgatta gereblyével. Az erdőszéli halom már nem látszott, egy fenyőfára akasztotta a virágokat. Gyakran kísérte haza Julit, sokszor letértek az útról, kicsit sétáljanak, élvezzék a jó levegőt. Egy idő után Sándor házáig tettek kitérőket, reggel sietve kapkodta össze ruháit a nő, hogy hazamenjen. Nem voltak együtt, csak nézték egymást, simogatták a másikat. Az apja felvilágosította, Kiss Sándort megátkozták, a felesége kétszer vetélt, de lehet, hogy háromszor, sőt, négyszer is, aztán elsorvadt, akar-e ilyen sorsot magának. Juli nem akart rossz sorsot magának, de Sándor nem tűnt átkozottnak, így maradtak. Harminchoz közeledve idejét látta, hogy feleség legyen, inkább ő erőltette Sándornál, hogy dűlőre jussanak. Sándor gyakran álmodozott Zsuzskáról, kijárt sétálni az erdőszélre, ahol a pap felkötötte magát, és a legkisebb gyereke nyugszik, hogy gondolkozzon, beszélgesen az Istennel.

Úgy döntöttek, egybekelnek Julival. Az ő részéről senki nem vett részt az esküvőn, Kiliczéktől viszont

sokan. Jómódú család, folyt a bor, ugyanaz a jóleső tompultság lett úrrá rajta, mint egykor. Sándoréknál hálták el az éjszakát, reggel összebújtak.

Mikor jött Zsuzska évfordulója, kiment, rendbe tette a sírt. Sárosan, izzadtan ment haza, a felesége kérdőre vonta. Aztán megtiltotta, hogy Sándor kijárjon, foglalkozz az élővel, mondta neki. A férfi az erdőszélre ment, leült a fenyőfa tövébe, nézte a borús eget.

Aztán nem gondolt Zsuzskával. Juli nem kezdett gömbölyödni, helyette pénzt szerzett az apjától, boltot nyitottak a közeli kisvárosban, Sárkúton. Halke-reskedés, de lehetett kapni mindent. Meg is jegyezték néhányan, olyan, mint egy szatócsbolt, csak halszagú. A nyitás után két héttel kirakatversenyt rendeztek, Juli idejét a készülődés vitte el, Sándor egykedvűen ült a pult mögött, kártyázott magában. Néha betértek lisztért vagy zsírért, halat alig vittek. Juli lilával borította be a boltot, selymet szerzett, papírdíszeket aggatott, a halak farkára bojtot kötött. A kirakatverseny napján a bolt nem nyitott ki. Julit rosszullet kerülgette, az orvos azt mondta: gyereke lesz. A férfi szétvágta a régi bölcst, újat kezdett csinálni, Juli szépen gömbölyödött. A boltba felvettek egy fiút, aki Sárkúton híresztelni kezdte a halak jótekonny hatását: a forgalom megugrott. Zsuzska sírja elgajosodott, halottak napján Pacóék eldöntötték, áttemettetik Torontálba. Sándor naphosszat pipázott.

Egy reggel elindult a szülés. Sándor látta, ahogy folyik valami az asszonyból, rohant az orvoshoz, rohantak

vissza. Aznap temették Torontálban Pacó Zsuzskát. Feketében állt a tömeg a sír mellett, az anyja zokogott, magában Sándort szidta. Tort tartottak. Messziről is jöttek rokonok, Zsuzskáról beszéltek.

Rendben megszületett a kis Sándor.

TABLETTA

Amikor egy reggel Zsófi nyugtalan álmából felébredt, egérré változva találta magát ágyában. Először megismerkedett új, szőrös és szürke testével, majd az anyjáért kiáltott, de csak gyenge cincogásra futotta. Nehezen kivergődött az ágyból, halk puffanással landolt a padlón. A küszöb alatt átpréselte magát, rögtön a konyhába rohant. Az anyja nem ismerte fel Zsófit, felsikoltott a lánya érkezésére. Zsófi szégyenkezve bújt a konyhaszekrény alá. Orrát émelyítően édes illat csapta meg. Körülnézett, észrevett egy rózsaszín tablettát a földön. Az egészet elmajszolta. Finom volt. Fáradtnak érezte magát. Remélte, ha felébred, minden a régi lesz.

KACSAZSÍROS CIPŐ

Kiszedtem az összes húszfillérest, ötvenest senki nem dobott a tálba. Csak az egy- és kétkoronások maradhatnak, ezt mondta Bánffy, a fővezető. Leültem a bolttal szemben a főre, az aprót meg a piros terítőre raktam, amin ülni szoktam. A könyvet vettem a kezembe. Matracot, párnákat, és azt a szép fekete komódot is el kellett adni, hogy megjelenhessen. Szétküldtem a szerkesztőségeknek, persze kézirat nem jár vissza, ez minden újság tetejére van nyomtatva, talán begyűjtanak velük. Bánffy mondta, így kell, ez az üzleti módi, el kell adnod magad. Küldjed szét, küldj belőle Pestre is, hadd tudják meg, mit írtál. Az új üzleti modellek köré éljük, ő is ezt csinálja, a húsboltjában nincs is kaszsa, a tálba rakják az emberek az aprót. A vevőkben nem bízok, úgyhogy itt kell ülnöm a fák alatt a piros terítőn, és figyelnem, hogy senki ne lopjon. Miután vásároltak, bemegyek, kiszedem a filléreseket, csak egész koronák maradhatnak benne, azt mondja Bánffy, ez az új modell, ha azt látják az emberek, hogy mindenki sokat adott, ők is sokat fognak. Szép belszíneket

áru, meg hátszíneket, felsálakat, szegyeket, harcsagyomrot, hosszan beszél róluk.

A könyvnek lehetett volna nagyobb sikere. Pénzt nem küldtek, bár írtam a levélben, hogy nálam lehet megvenni. Címnek a húsboltot írtam, ott is szoktam aludni, otthon kényelmetlen a padlón. Fürödni járok csak haza. Az itteniek meg nem tudnak róla, papírborítója van, feketével ráütve a cím, Esküdség. Megírtam az egyik esküdt történetét a nagy gyilkosperben, mikor Kolozsvár mellett a rablók kisiklatták a vonatot. Nem így akarták, de a vezér nem vette észre a sínre tett gerendákat, a kazán meg felrobbant. Az első kocsi letarolták a szétrepülő fémszilánkok, a második leégett, a harmadiknak semmi baja nem lett. Ebben marhákat szállítottak, az elsőben utasok voltak, a másodikban meg katonák. Nem sokan éltek túl, a rablót viszont elfogták, a vezérüket agyonlőtték. Végül meglett a többi is, Iccés Peti vágta ki a fákat az erdőben, ő vitte oda, halálra ítélték, de megszökött, szétfeszítette a rácsokat a börtönben úgy, hogy egy ór is aludt a cellában. A többit felakasztották. Iccés elkezdte megkeresni az esküdteket, hogy bosszút álljon. Hármat meg is ölt, míg a negyedik, Kisantal Manó megvédte magát. Ő hezitált a döntésnél, mert Iccés Peti végül is kivágott három hatalmas fát, és odavonszolta a sínekre, megdolgozott, hogy ne haljon meg, a robbanás véletlen volt, se a mozdonyvezető, se a fűtő nem vették észre a fákat, pedig a felső tetejére lámpást is tettek. Kisantal Manónak fűszerboltja volt Sárospata-

kon, odáig ment el Iccés Peti. Egy marék fahéjat szórt a szemébe Manó, és ráborította a fűszerállványt. Mire a nagy ember kimászott alóla, a férfi vissza is tért két csendőrrel, akik nem bírtak vele, úgyhogy lelőtték.

Végighúztam az ujjam a címen. Jó lett volna dombornyomott, akkor érezném is, hogy Esküdtség. Bár behívnának engem is esküdtnek. Muszáj erkölcsösen dönteni, néha nem is tudok aludni, gyakran megre meg az esküdtek keze, és rosszul döntenek. Az erkölcs foszlik manapság, szükség van az erős erkölcsű emberekre, akik meg tudják győzni a többieket, ha rosszul ítélnének. Belepörgettem a könyvbe. Nézegettem a mondatokat, néhol alig volt olvasható a javítások miatt. Nincs már matracom, amit odaadhatnék, hogy még nyomtassanak a műből, de tudnék javítani. Régen olvastam, van egy kifejezés arra, ha valami akkor jut az ember eszébe, amikor már nem számít. Legutóbb is bejött Agarás Ernő, a pökhendi marhatenyésztő, épp nem volt vágókorban lévő állata, de felsálat meg rostélyost akart venni, mert jöttek valami barátai. Akkor még nem működött az új üzleti modell, Bánffy a pincében ült, és gondolkodott. Bejött Agarás, rácsapott a pultra, és megkérdezte, hogy van-e itten marha magán kívül. Nem tudtam mit mondani, rámutattam a szép marhákra, mikor kiment, eszembe jutott, hogy mondhattam volna, hogy igen, itt áll velem szemben, ki is rohantam az ajtón, de már nem láttam, nem tudtam megmondani neki. Bánffy másnap mondta, hogy megüzente neki, finom a marhája. Azt is elmondta,

hogy miért, tudniillik a Bánffy zsidó, Bandenkreutz-ból magyarított, és úgy vágja a marhát, hogy kikötözi, fejére csap, aztán kivérezeti. Igaz, hogy ezt az arabok csinálják így, mondta Bánffy, de nagyon finom, porhanyós lesz tőle a hús. Nem fáj neki, mert elájul, és ez a legfontosabb.

Délelőtt nem járnak sokan a boltba. Ami a belvárosban van, az nagyon népszerű, az emberek szeretik a becsületkasszát, azt hiszik, megbíznak bennük, bőségesen adnak, hisz a múltkor is finom volt a rostélyos. Egyszer csak nagy kiabálás a téren, valami fiú rohan, Torzsa Jenő, Torzsa Jenő azonnal. Berohan a boltba, én meg utána. Kérdem tőle, mit szeretne, hogy ő a Torzsa Jenőt keresi. Mondja, gyorsan, így is késik, nincs pardon, be kell menni, esküdtszéktag a Torzsa Jenő. Kiáltottam egyet, mondtam neki, ne féljen, menjen vissza, mondja a bíróság elnökének, hogy jövök, csak fel kell vennem valamit, mégsem mehetek így. Mondta a fiú, siessek, mert járt a lakásomnál, ott mondták, hogy a Bánffynál keressenek. Siessen, a Ronnafy-kúria dísztermében tartják, mondta még, majd elrohant, én meg hazaindultam. Felvettem a kemény fehér ingemet, a legszebb fekete kabátomat és a szép fekete cipőmet. Mikor végignéztem magamon, észrevettem, a cipőm ki van száradva, így nem lehet a bíróságra menni. Kirámoltam a szekrényeket, de sehol nem találtam cipőpasztát. Visszarohantam a patakparti Bánffyba, a zsebkendőmet kacsaszírba mártottam, bekentem a cipőmet. Szépen csillogott, finom illata is lett. Épp akkor jött

be a boltba Bánffyék cselédje, Klotild, elfogyott otthon a szegy, vinne egyet, a legszebbet. Leküldött a pincébe. Levettem a polcról a szegy, a lábamra ejtettem, épp a lábam közé esett, onnan a padlóra. Megtörölgettem, felrohantam, odaadtam Klotildnak, megkérdezte, hogy miért vagyok kiöltözve, végignéztam magamon, és láttam, tiszta por lett a kacsaszíros cipőm. Kitesékeltem, nekem erre nincs időm, mondtam, majd a piros terítővel megtöröltem magam, a nadrágot ott, ahol a szegy érte, meg a cipőt, a rongyot bemártottam a kacsaszírba, és átkentem. A cipő már kezdte beszívni, szép színe lett, a bíróságig épp beissza, nagyon tetszetős. Ha valaki dagerrotípiát készít – ha a fotós Goldziher Ármin is esküdt, biztos hozza a fényképezőgépet –, hát a kép alapján is megmondhatják, hogy megadtam a módját. Reméltem, hogy a többieket mind munkából szalajtották, nem voltak felkészülve ilyen eshetőségre, hogy esküdtnek kell lenniük, szakadt és koszos ruhákban jönnek majd.

Szaporán lépkedtem, kopogott a zsíros cipő a macskakövön. Reméltem, gyilkosságra idéznek, hosszasan értekezhetek az emberi élet értéktelenségéről, Kierkegaard-t vagy Rousseau-t fogok idézni, ahogy a helyzet hozza. Ha lopás, az sem baj, a római törvények, és Hamurappi táblája elég alapot szolgáltatnak, hogy megkérdőjelezhetetlen legyek, és meggyőzzem a többieket.

A kúriából feketébe öltözött emberek csődültek ki, átverekedtem magam rajtuk. Berohantam a díszterembe,

ahol már csak pár taláros férfi beszélgetett, kérdeztem, hogy mi történik, s hogy én vagyok Torzsa Jenő, megérkeztem, emiatt nem kellett volna hazaküldeni senkit, jöttem ahogy tudtam, a fiúval is megüzen-tem. Erre a bíróság elnöke felém fordult, végigmért, láttam ahogy szeme egy pillanatra megakad a cipő-
mön, majd annyit mondott, hogy nem lesz tárgyalás, mert a sajtóper gyanúsítottja a toaletten rosszul lett, és elhalálozott, így utólag nincs szükség a bűnössége megvitatására. Kérdeztem, az esküdtszéket felhasználják-e újra, az elnök mondta, hogy nem, hisz mindig új és új emberekre van szükség. A cipőm orrára meredtem. Ott álltam egyedül a díszteremben, néztem azt az egy pontot a cipőmon, ahol összecsomósodott a zsír a kossal, majd visszamentem a patakparti Bánffyba. Hárman voltak bent, leültem a fűre, ott volt a könyvem, az Esküdtség, fogtam magam, elhajítottam egy tíz méterre. Aztán utánamentem, kinyílt valahol, épp, ahol Kisantal felborogatja a szekrényt safrányostól, felvettem, leültem a fa tövébe, nekidőltem. Olyat már hallottam, hogy valaki egyszer esküdt legyen, de hogy kétszer? Az elnök is elmondta, mindig újak kellenek. Valahol vezetniük kell a neveket, ki kell húzatnom magam abból a könyvből.

Délután nem szedtem ki a húszfilléreseket, este úgyis egy zsákba öntöm az egészet. A Bánffyban aludtam, magamra se zártam az ajtót, az Esküdtséget olvastam lefekvés előtt. Másnap reggel Bánffy meglátogatott. A fűben ültem, figyeltem, ki megy be, mikor hátulról

megveregette a vállam. Azt mondta, működik az üzleti modellje, tudja, hogy el kellett adnom a matracomat, és itt alszom a boltban, ettől kezdve enyém a bolt, az árut ő hozza, azért én fizetek neki, maradhat is Bánffy a bolt neve, ha akarom, de a profit az enyém lesz, és akkor vehetek új matracot, meg azt a szép fekete komódot visszavásárolhatom, és még dombornyomott is lehet az Esküdség. Megköszöntem neki, felvettem magam helyett azt a fiút, aki rohant hozzám, innentől ő szedje ki a filléreket a becsületkasszából. Nevet nem változtattunk, bár lehetett volna Torzsa, de az addigi név már be volt járva, a húsokat pedig igen olcsón adta a Bánffy. Egy idő után vettem egy kényelmes matracot, a fekete komódot nem vásároltam vissza, az az undok Agaras Ernő vette meg. Biztos azon vágja a hagymát a rostélyoshoz. Egyszer, mikor épp a bélszíneket rendezgettem, bejött két férfi, akik egy mestertolvajról beszéltek. Odamentem hozzájuk, elnézést kértem, ugyan mondják meg, ki ez a mestertolvaj, mert lenne egy megbízásom felé, és igencsak nagy hasznomra szolgálna. Jutalmul a legszebb bélszínt ajánlottam fel. Meg is kaptam, hogy Ersényes Józsi minden este a Suacheli nevű kocsmában van, ott fogadja a kuncsaftokat, meg fogom ismerni, fél szeme van, a másikon meg egy kalózkötő.

Este el is mentem a Suachelibe. A füstös kocsmában egyik sarkában tényleg ott ült a félszemű Ersényes, odamentem hozzá, megkérdeztem, mi az ára, mire azt kérdezte, minek mi az ára. Mondtam neki, az Agaras

kúriába kellene betörni, egy szépen megmunkált fekete komódot kellene elhozni. Hogy hol van, nem tudhatom, de a konyha környékén lesz biztosan, mert azon vágják a hagymát. Elintézem, mondta, kétezer korona lesz. Gyorsan számoltam, be akartam fektetni háromezret, amit a Bánffy adott, hogy korszerűsítsek, aztán apránként visszafizetem, de a komódot visszaszerezni nagy dicsőség lenne, képébe nevetnék az Agarasnak. Kezet ráztunk, mondtam neki, a patakparti Bánffyba jöjjön, süttetek húst is, ott majd megbeszéljük, hova rejtette a komódot. Ott éjszakáztam, a fiút ki kellett dobnom, lábuk kélt a húszasoknak meg az ötveneseknek. Eldöntöttem, csak ismerős lehet, aki nekem dolgozik, ekkoriban nem voltak barátaim. Az Erszényest majd megkérem, ha jól dolgozott, neki is jó, hogy van egy búvóhelye, nem kell mindig a füstös Suacheliben ülnie, meg el is bújhat, ha a mesterkulcsok kudarcot vallanak.

Jött is másnap, a cipőmet fényesítettem frissen vásárolt cipőkrémmel, nagy szomorúan lépett oda. Mondta, hogy betört az Agarashoz, tényleg a konyha mellett van a szép fekete komód arany fogantyúkkal, de nem tudta megmozdítani, bárhogy próbálkozott, nyögött is rendesen, Agaras fel is ébredt, épphogy el tudott bújni. A pénzt viszont nem tudja visszaadni, egy régi tartozást fizetett ki, így megmarad a másik szeme, megérthetem hát. De adjak neki másik megbízást. Leültem, gondolkodtam, mit lehetne ellopni ezzel az emberrel. Írni tud-e, kérdeztem. Megnyugtattott, hogy tud,

egy időben verseket is írt. Mondtam neki, a bíróságnál van egy könyv, amibe a volt esküdtek neveit írják. Abból a könyvből töröljön ki engem, Torzsa Jenőt, vagy ha nem talál meg benne, hát lopja el az egész könyvet. De mégiscsak jó lenne, ha valahogy törölni tudna, festékkel, tintával, mert akkor nem tudják, hogy megpiszkálták.

Másnap megint megjelent, nagy vidáman odalépett, megveregette a vállam, majd mondta, kihúzta azt a Tódor Edét. Elkerekedett a szemem, milyen Tódor Edét, te nyomorult, te, hát Torzsa Jenőt mondtam, kétezer koronáért, adjad vissza most, vagy feljelentelek. Erre ő is dühös lett, kétszer már betört miattam, nem ajánlja, hogy feljelentsem, akkor ő is feljelent engem, meg kiszúrja mindkét szememet, lesz nemulass, mehetek a börtönbe, és látni sem fogok. Megszeppentem, mondtam neki, ide ugyan többet ne jöjjön, pedig nagyon jó kis állást tartogattam neki, nem kellett volna lopnia se többé, mindig lett volna bélszín, de nem hatotta meg, elviharzott, gondolom, visszament a Suachelibe.

Ismertem Tódor Edét, Agaras jó barátja volt, egy idő után azzal kezdett büszkélkedni, ő az egyetlen ember nemcsak a városban, de az országban is, aki kétszer volt esküdt. A rohadt Erszényes, hát nemcsak egyszeresen, de kétszeresen csinált kárt. Összeszedtem a bátorságom, elmentem utána a Suachelibe. Mondtam neki, köztünk nincs több egyezség, egyet adjon, tolvajkulcsot. Megoldom én, ha már a mestertolvajok ilyenek. Adott is egy kulcsosomót, a kulcsokon mindig csak egy

fok volt, de összevissza álltak, éjjel meg elmentem a bíróság épületéhez. Bedugtam a kulcsot, pöcögtettem, fordítgattam, nem akart kinyílni. Belerúgtam egyet, tovább pöcögtettem, semmi. Egyszer csak annyit hallok, hogy megállni. Két csendőr fogja rám a puskáját, nem volt merszem elrohanni, a kulcsokat eldobtam, aztán letartóztattak. Bevittek, kihallgattak, ezer korona az óvadék. Ennyim még volt, kifizettem, hazamentem, leültem a matrakra, napokig nem nyitott ki a patakparti Bánffy. Aztán jött az üzenet, hogy másnap reggel tárgyalásom van. Bementem, közölték, nem tudták bizonyítani, hogy be akartam törni a bíróságra, nem találták meg a kulcsokat, úgyhogy visszaadták az óvadékot.

Elmentem Agaras után. Fájt a szívem a fekete komódért, nagylelkűen ötszáz koronáért eladta. Még el is küldette két nagy emberrel, az egyik úgy nézett ki, ahogy Iccés Petit elképzelem. Beállították a matracos ágy mellé, abroszt tettem rá, ne lássam a tetején a vágásnyomokat. Újra kinyitottam a Bánffyt, most egy lányt bíztam meg, Klotild lányát, azt is Klotildnak hívták. A kis Klotild erkölcsös volt, ült a piros terítőjén a fűben, mindig kiszedte a húsz- meg ötvenfilléreseket a becsületekasszából. Működött az üzleti modell.

VÉGRE MEGYÜNK

Unottan dobta be a krumplidarabkákat a levesbe. Most az egész felhabosodik, és kiönt, mondta hangosan. Kimerert egy fél kanál levest, elkeverte hideg vízzel, aztán belehabarta a lisztet. Várt, fakanalat tett a fazék tetejére, de így is kifutott. Félrehúzta az edényt, kavarta, mint az őrült, beleöntötte a habarást. Megcsomósodott a liszt, kis cafatokban úszkált a tetején, mintha csak nokedli lenne. Lehalászta őket, és a macska táljába tette. Kiáltott, hogy Friedrich, de az állat nem akart megjeleni. Úgysem eszed meg, sóhajtott. Mikor elkészült, az asztalon fekvő parafa alátétre rakta a levest.

Előszedte a papírait, és a zöldségleves gőzében rendezgetni kezdte. Kiválogatta, amiket napközben nem másolt le, mert nem volt kedve hozzá, és nekiállt. Unottan firkálgatta a betűket, egyiket a másik után. Későn végzett, elrakta a papírokat, majd felkavarta a leves javát a fazék aljáról. Két kanállal mert, és fintorogva enni kezdett. A kanálcsörgésre megjelent a fekete macska, nyújtózkodott, ásított egyet, aztán beleszagolt a táljába. Tüsszentett, a tál szélére csapott a mancsával,

majd a gazdája lábához bújt. A férfi befejezte a levest, elterült az ágyon, és elaludt.

Mikor felkelt, sétált egyet a ház körül. A sárgára festett falakat bámulta. Mikor körbement, mindig tekintett a lakása ablakain: megnézte, hol alszik épp a macska, vagy hogyan mutat a kihúlt leves az asztalon. A hivatalban csak rendezgette a papírjait, néha céltalanul, fontoskodva körbesétált, meggyorsította a lépéseit, mikor pedig senki nem látta, csak az ablakon bámult kifelé. Nézte a fákról leszakadó barna leveleket. Otthon adott a macskának, a maradékot megmelegítette, és újra evett a keserű levesből. Friedrich egy darabig nyávogott, aztán kilefetyelte a zavaros lét a tálból, a krumplival viszont nem törődött. A férfi a kályha tűzterébe szórta a maradékot, aztán körmölni kezdett.

Másnap zavartan állt a kondér előtt. Az aljához már nem volt kedve, a sűrűjét átverte a macska táljába. Szólt, Frici, gyere, itt a finom leves, de a macska nem jött. A férfi felvette a kabátját, és kilépett a lakásból. Az utcákon sétált, aztán elindult kifelé a városból. A barna leveleket nézte, ahogy lépegetett, az avaron gázolt, és közben dűnnyögött maga elé, hogy kellene egy teknős. A kitaposott ösvény egyre vékonyodott, útközben egy emberrel sem találkozott. Ütemesen lépdelt tovább az el-eltűnő csapáson.

Elérte a hidat, ami a Fehér-Sárvíz felett állt, leereszkedett a patak mellé, és követni kezdte. Szapora léptekkel haladt, meg-megbotlott a kövekben. Elért oda, ahol a patak kiszélesedik.

Egy tisztásra ért, elkezdett a fák felé botladozni. Körbe-körbe járt, míg meg nem találta, amit keresett: egy nagyra nőtt fekete teknőst. Az állat rögtön visszahúzó-
dott, amint meglátta. A férfi odaért hozzá, leült mellé, simogatni kezdte a páncélját. A hóna alá csapta, és elindult hazafelé. Útközben az állat egyszercsak megkapta a kezét. Onnantól kezdve a hivatalnok magában elszámolt tízig, és koppintott egy nagyot a teknőspáncélra. A teknősnek már nem volt kedve előbújni.

Ketten szálltak le a vonatról. A kakastoll szétázott a szakadó esőben, csak csüngött. Káromkodva dagonyáztak a sárban a vasútállomás és a csendőrség között. Bejelentkeztek, elmondták, kik ők, és honnan jöttek, miért is érkeztek. Megkínálták őket teával, de elutasították, rögtön indultak a helyszínre. Elázott rikkancs húzódott be a csendőrpalota kapualjába, tőle kértek útbaigazítást.

Bementek a sárga épületbe, zörgettek. Kalapjukon kopogott az eső. A harmadik dörömbölésre vörös szemekkel nyitott ajtót a házmester. Odabent tombolt a bűz, az idős, kövér férfi szabadkozott, káposztát rak be télire. Az udvaron beszélgettek félig behúzódva az eresz alá, a házmester egyik válla kilógott az esőre. Azzal kezdte, hogy nem akar butaságokat mondani, de van ez az ember, aki itt él a földszinten, van egy nagy kandúrja, reggel bemegy a hivatalba, este meg vissza, itt szokott sétálgatni körbe-körbe reggelente, de pár napja nem látni. Vagyis mikor ő körbejár, megnézi,

hogy potyogott-e a vakolat, mert ha leesnek a nagy darab stukkók, és agyonütnek valakit, hát őt viszik be. Mikor reggelente körbemegy, óhatatlanul is belát az ablakokon, és minden reggel látja felkelni ezt a jóembert. De ennyi, mást nem lát belőle. Aztán pár napja bement, hogy megkérdezze, minden rendben van-e vele, de nem volt sehol, csak a kályhában lobogott a tűz.

A házmester visszament káposztát főzni, a két csendőr pedig bekopogott az említett lakásba. Egy perc múlva, mikor senki nem válaszolt, beléptek. Tűz lobogott a kályhában, mellette a macska szundított. Körbejártak, hümmögtek, átnéztek mindent. Megnézték az üres papírlapokat, turkáltak kicsit az íróasztalban, még a fürdőszoba pipereszekrényének fiókaiba is belenéztek. Aztán a két férfi visszaindult a csendőrörsre, kalapjukat a nyakukba húzták az eső ellen, csizmájuk fölverte a sarat a barnászöld posztózubbonyra.

A csendőrparancsnok adott nekik új ruhákat, amiket a szekrényükbe sülyesztettek. Kérdezték, ki lakott a sárga házban, akiről ez a bűdös házmester beszélt nekik, de a csendőrök nem tudták. Elmentek a városházára, ott is kérdezősködtek, de ott sem tudtak semmit. Végül beültek a Suacheli nevű kocsmába, és pörköltet kértek. Evés közben Abeles János viselt dolgairól beszélgettek, aki felvizezte a tokaji konyakot, spirituszt is öntött bele, és úgy adta el. Patikákban is, hogy az emberek megbetegedjenek tőle, dohogott a magasabb. Megjött a marhapörkölt. Átható szivar-szag terjengett az egész kocsmában, és nem akart csil-

lapodni. Az alacsonyabb csendőr a marhacsontot szopogatta le, miközben a társa csak kavargatta a szaftot. Ebbe paradicsomot raktak, mondta végül. Nem ette meg, a kisebbik elkérte tőle, de nem adta. Fizettek.

Kint még mindig esett az eső. Az ázástól a sárfoltok elkezdtek lefolyni a zubbonyon. Az őrsön előszedték a ruháikat, szálláshelyükre, a polgármesteri hivatal felé mentek. Minden ruhájukat kiteregették.

Reggelre alábbhagyott az eső. Csak szitált, a csendőrök pedig visszacsapták a kakastollat a kalapjukra, és elindultak az őrsre. Az előtérben találkoztak a káposztaszagú házmesterrel, aki fújtatott, alig bírta végigmondani, hogy mit akar. Láttam megint, lihegte, kikelt az ágyából, úgy, mint tegnap. Bent nincs senki, csak a macska meg a tűz, hogy éghet már három napja, kérdezte a nagyobbtól. A csendőrök elindultak a sárga ház felé.

Az előszobában hagyták a sáros csizmát, a magukkal hozott ruhába öltöztek, és úgy döntöttek, maradnak másnapig, hogy megnézzék ezt az embert, aki kikelt reggel az ágyából. A kisebb ment végül a Suachelibe egy kancsó borért. Hozott sós kiflit is, meg valami büdös sajtot. Csendben ebédeltek, aztán előszedték a pipáikat, megtömték, és begyújtották.

Beesteledett. Sorsot húztak, ki alszik az ágyon, a kisebbik húzta a rövidebbet. A sáros zubbonyt rakta kifordítva a feje alá, azon próbált aludni. Sokáig csak forgolódott. Éjfél után valamivel reccsenést hallott. Csendben feltápászkodott, elindult a hang irányába.

A nagyobb csendőr állt a fürdőszobában, a piperefiókban turkált. Ránézett a kisebbikre.

Láttad ezt a drámát, kérdezte, miközben folytatta a kotorászt. Amikor elbujdosik, hogy mi lesz vele. Hazamegy, persze, de hazahaza, Afrikába nem tud menni. És mikor gondolkodik, hogy mi legyen most, forgatja a kezében a borotvapengét. Pedig semmit nem tett. Mikor Kossuth elbujdosott, kilincsel mindenfelé, azt mesélik, és úgy se volt szerencséje. Ő meg hazament, az angolok keresték, akkor nézte meg a borotvapengét. Megpróbálhatta volna, de minek, Kossuthnak sem sikerült. Ki ez az ember, kérdezte a kisebbik. Nem tudom, válaszolt a másik. Valami afrikai király volt, akit elüldöztek. Ha élt egyáltalán.

Lefeküdtek, a nagyobbik az ágyra, a kisebb a padlóra, és elaludtak. Reggel a kövér házmester dörömbölt az ajtón. Elkerekedett a szeme. Én láttam, mondta. Hogy kerülnek maguk ide? Láttam, megint kikelt az ágyából. A csendőrök bevitték. Jelentést írtak, megmutatták az őrparancsnoknak, aláírta, aztán elindultak a vasútállomásra. Udvariasan elutasították a felkínált fiákert. Még mindig esett az eső. A nagyobb idegesen verte le a csizmája talpáról a sarat. Végre megyünk, mondta.

TARTALOM

Raguleves	7
A széntelep felé	13
A róka és a holló	21
Isak Isaksson élete	23
Így rabolt el a fekete ember	29
A gramofon	31
Mid tört el, kiskutya?	41
Az erdő	45
Hajacska	51
Petite mort	53
Via Solis	61
Maradj itt velünk, Károly	65
Macskakő	71
A vetés is odalett	77
Tabletta	89
Kacsazsíros cipő	91
Végre megyünk	101

**PRINT
BROKERS
TEAM**

Felelős ügyvezető: Egyházi Zsolt

Print Brokers Team Kft.
9024 Győr, Práter utca 9.
www.printbrokersteam.hu